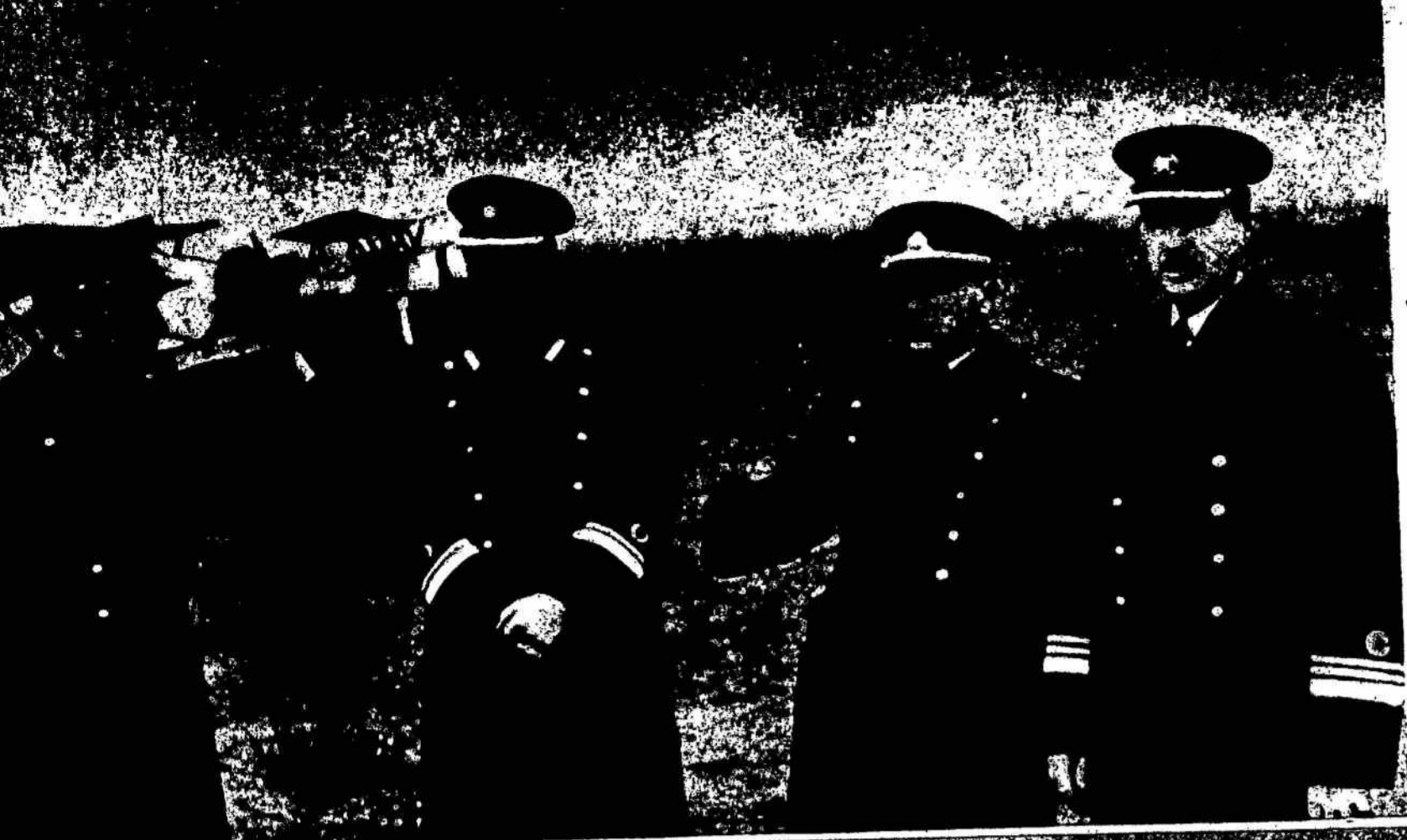


# KARLS

16



1940



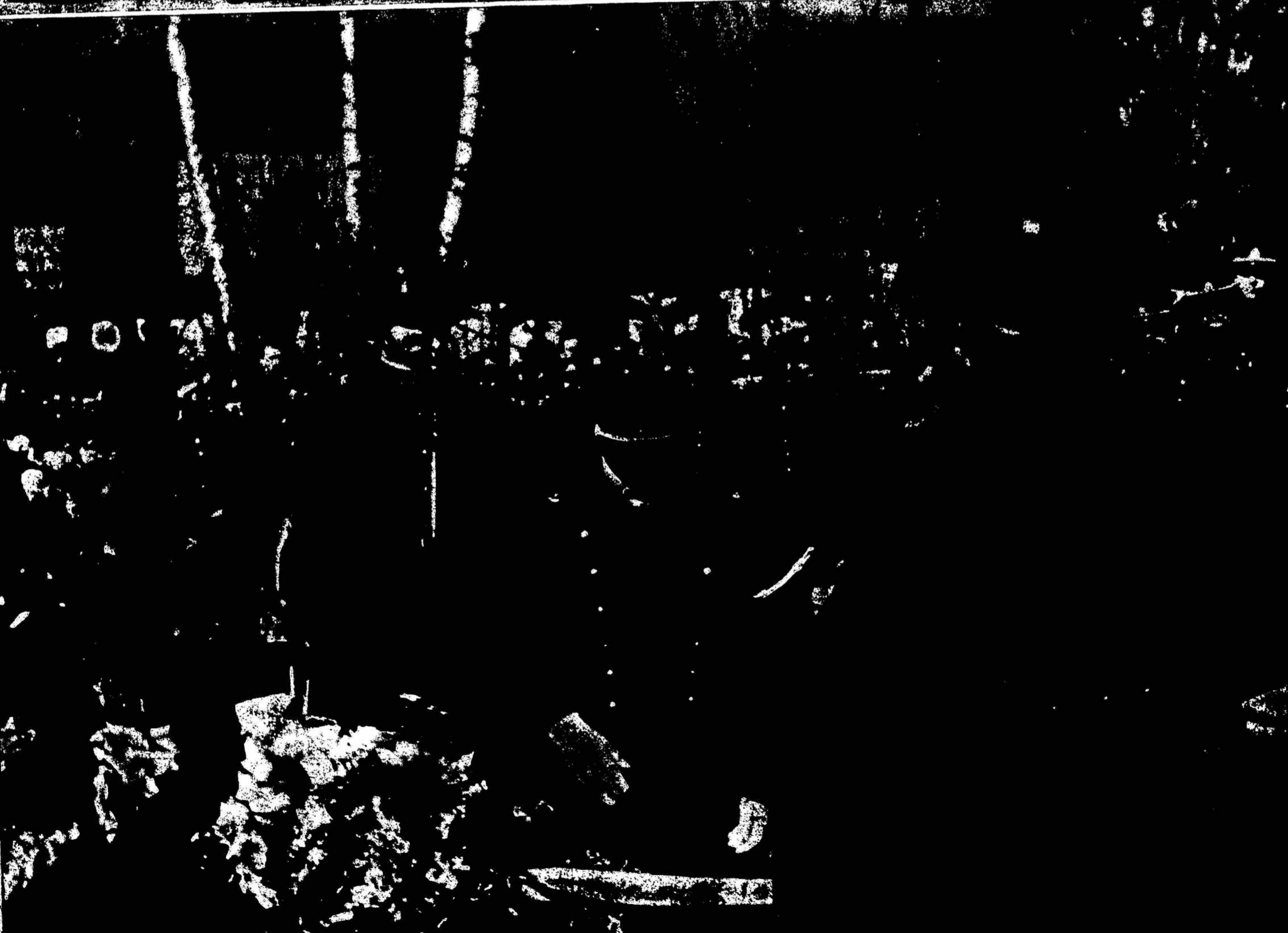
Ligāiolinis Estijos ka-  
ro atstovas Lietuvai  
plk. Itn. Kurt Benno  
Aksel Mollin ir nau-  
jasis — gen. št. mjr.  
Feliks Breede mūsu  
karu aviācijas aero-  
drome Kaune, *Bun-  
kio nuotrauka*

Naujasis Estijos karu  
atstovas Lietuvai gen.  
št. mjr. Feliks Breede  
(dešinėje)



Mūsu žvejai Švento-  
slos pakrantėse ruo-  
šia išėjimą į jūrą, *La-  
banausko nuotrauka*

Vainiko uždėjimas ant  
Dr. Basanavičiaus ka-  
po Karininkų Ramo-  
vės atstovų suvažia-  
vimo metu, *Jul. Mie-  
žlaiškio nuotrauka*



# DIDŽIOJI JĖGA

Gyvename istorines dienas, kada keičiasi, nyksta valstybės, pasiduodamos jėgos įsakymui. Jėga diktuoja Europos žemėlapi. Mažos valstybės budi, kad jų teritorijoj nesusikryžiuotų didžiųjų titanų interesai — norai, kad jos neliktų karo aukomis. Šiaurės karas parodė, kad ir mažos valstybės pasiryžimas yra nelengvai įkandamas kevalas. Čia svarbiausias vaidmuo tenka karių dvasingumui. Tvirtas, drausmingas, pasitikis vadais, ištvermingas, turis prieš akis tautos laisvės idėją ir pakankamai ginkluotas karys yra sunkiai ginklais palaužiamas. Tokios armijos panika neištiks, o ji gins kiekvieną žingsnį, nesigailėdama didžiausios aukos.

Audra siunta. Daugelio rytojus skęsta nežinios miglose. Visi budėdami su ginklu laukia netikėtumų, kad juos tinkamai atremtų. Visa dar nekariaujanti Europa laukia budėdama įvykių raidos, kurie gali netikėtai paliesti jų laisvę. Mūsų kelias yra aiškus. Jį pramynė, nors ir menkais ginklais ir mažai parengti, mūsų karžygiai, išvydami iš savo žemių gausingesnį priešą. Pasiryžimas laimėti sukūrė kraštui nepriklausomą gyvenimą. Brangiai pirkom laisvę. Dabar budim sargyboje, kad niekas nedrįstų kėsintis į mūsų žemes. Mūsų didžiausia jėga trykšta iš mūsų istorijos, kuri vainikuota didžiausiais mūsų tautos laimėjimais. Čia kalba ne skaičius, ne vien ginklai, o lietuvių herojinė dvasia. Pilėnų įgulos pasiaukojimas su Margiu yra ryškus pavyzdys, kad geriau garbingai mirti, o ne niekingai pralaimėti. Nenuostabu, kad ta didinga lietuvių dvasia, sujungta su kietu plieno kardu, buvo sukūrusi didelę valstybę. Kęstučio pasakyti žodžiai, kad kietas kardas, paremtas narsiųjų vyrų krūtinių, yra pergalė.

Senovės kario dvasia gyveno Nepriklausomybės kovų savanoris, kuris stebino Tėvyne savo narsumu, ištverme, drausme ir gera nuotaika. Senų ginklu nukapojo vergijos pančius, išvalydamas Lietuvą nuo priešų. Ta dvasia turi auklėti ir skatinti šios dienos karį, kuris yra laimingas, įžengęs į mūsų šventovę Vilnių, kuriame brendo ir augo mūsų tautos didingumas.

Karys turi būti didvyris, kuris moka aukotis dėl kitų laisvės. Jis pavojų neieško, kaip avantiūristas, bet vykdo įsakymus, tiksliai, drąsiai ir sumaniai. Kiekvienas kario žygis yra planuotas ir centralizuotas. Jis — sumanus, drąsus, šaltas, akiai vykdamas uždavinį, kuris gali iš jo pareikalauti ir aukos. Jis moka aukotis be baimės ir kritikos šešėlio, yra ištvermingas, apgalvojęs kiekvieną žingsnį ir žodį, pasiryžęs laimėti arba ginti ligi pasiaukojimo didžiąją laisvės idėją. Jis yra akmuo agitacijai, provokacijai ir šnipams, kirvis — bailiams, simulantams ir pliuskiams. Jo troškimas yra garbingai pasiaukoti, bet ne kapituliuoti. Kiek-

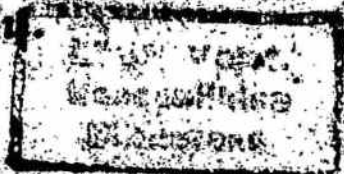
Iz Glrčlo fotomontažas

V. D. Karo Muziejaus aplinkumoje

vienas šūvis ir kirtis yra tikslus ir garbingas. Jis gyvas tautoje, kurią ragina, moko žodžiu ir pavyzdžiu krašto gynėjo prievolių. Jo troškimas, kad mūsų tauta virstų granito tvirtove, kiekvienas namas ir miškas partizanų lizdu. Mūsų vaišingas kraštas turi priešą sutikti ugnimi ir plieniu, kad jį lydėtų pavojus ir diena ir naktį.

Galinga dvasia yra didžiausia jėga. Tik ji turi mus valdyti ir penėti. Ji turi klestėti visų krūtinėje. Audrų nepabūsim, nes didvyrių vaikams audra yra krikštas pergalės puotai. Geležinė valia, aro drąsumas, kilnus idealizmas ir tikras vyriškumas yra pergalės raktas.

Tau, Nežinomas Kary, mūsų pagarba yra šiais audrų laikais budėjimas, kad Tavo kapas nebūtų trypiamas svetimų žirgų kanopomis. Tu kūrėi Lietuvos laisvę, mes ją tvirtinam ir saugom. Tu žuvai laimėjimo žygyje, mes budim laimėjimą vainikuodami. Tu mūsų pavyzdys ir skatintojas, kad mes be baimės sutiktum rytojaus saulę. Todėl Tavo dvasia yra mūsų didžioji jėga, kuri mus veda garbingu ir tvirtu laimėjimo keliu.





Sekėjas

Vyt. Mažello nuotr.

## BAUSMĖ

Laužymas įsakymų gimdo nusikaltimą. Kiekvienas viešas nusikaltimas kelia pasipiktinimą ir reikalauja už jį bausmės, kuri užkirstų kelią panašioms įvykiams. Nereagavimas į daromą nusikaltimą yra jo pateisinimas ir prie jo prisidėjimas.

Žmogaus dvasia maištinga, linkusi prieštarauti, neigti, kito valią laužyti. Kaino maištas yra nemiręs. Jo audringa dvasia dar klajoja po pasaulį. Nusikaltimas gimė kartu su žmogumi, o bausmė yra jo išdava.

Kariuomenė yra drausmės šventovė. Kiekviena drausmė yra paremta įsakymais. Todėl kariuomenėje kiekvieną žingsnį lydi įsakymas.

Bet ir čia įvyksta nepilnas, kartais visiškas arba net priešingas įsakymų vykdymas, kuris gimdo nusikaltimą. Kariuomenė yra didžioji krašto laisvės garantija, jėga, auklėjanti krašto gynėją, kuris viršininkų įsakymus vykdydamas negali delsti, nuo jų nukrypti, nes kariuomenės jėga remiasi vienu vadu, kurį visi akiai seka, jo įsakymus vykdo. Todėl čia padarytas nusikaltimas turi būti gerai ištirtas ir nubaustas, kad menkos dvasios kariai juo nesektų. O įsakymo nevykdymas yra vado autoriteto silpninimas, o tai veda prie anarchijos. Rodos, menkas nusikaltimas, nevertas kreipti dėmesio ir praleisti jį pro pirštus. Ne. Menki dalykai sudaro grandinę į didesnius nusikaltimus.

Bausmės yra fizinės ir moralinės. Fizinė bausmė žmogų žemina. Ji yra paskutinė priemonė užkirsti ke-

lią nusikaltimams. Čia priklauso bausmės be eilės į darbus ir tarnybą, valandos su šautuvu ir daboklė. Moralinė bausmė žmogui turi sukelti gėdą, sąžinės griaužimą, sukelti jo gerąją valią. Čia yra perspėjimai, papeikimai, neleidimas išeiti už rajono ribų ir laipsnio atėmimas. Jautriam žmogui šios bausmės yra ganėtinos, kad jis stengtųsi vengti nusikaltimų. Bet yra ir nejautrių, kuriems žodis yra be vertės, tada fizinė bausmė turi nugalėti jo „kietą prigimtį“.

Ne visur ir nevisada reikia svaidyti bausmes, nes jos tada nustoja savo jėgos. Bausmė neturi būti kasdieninis dalykas, kurį pradedama ignoruoti. Menkas vadas, kuris svaidosi bausmėmis, o tas, kuris drausmę sugeba daugiau palaikyti savo žodžiu ir autoritetu. Toks vadas yra valdinių mylimas ir jo įsakymai noriai vykdomi. Tokio viršininko papeikimas yra skaudesnis už kito skaudžiausią fizinę bausmę. Savotiškas priekabingumas, dalykų išpūtimas, ieškojimas nusikaltimų ir jų baudimas „vienoda porcija“ labai žemina visų laipsnių vadų - viršininkų autoritetą. Karys turi visus viršininkus lygiai vertinti ir gerbti, jų įsakymus vykdyti, o nematuoti jų baudimo galia. To atsielsim, jei ir mažesni viršininkai tinkamai išlaikys savo autoritetą.

Bausmė turi atitikti nusikaltimo dydį, aplinkybes, nusikaltėlio būdą. Baudžiant reikia atsižvelgti į šiuos momentus: a) nusikaltimo pasėkas, eigą, b) aplinkybes, c) nusikaltėlio būdą, d) jo ankstybesnę tarnybą, e) nusikaltimo dažnumą ir f) apmokymą. Nusikaltimas gali būti mažas, nereikšmingas, atliktas neviešai, be nuostolių. Toks nusikaltimas taip pat turi būti nubaustas, bet bausmė mažesnė. Jei nusikaltimą matė kiti, tai visi turi žinoti, kad nusikaltėlis yra nubaustas. Žodžiu, bausmė yra proporcinga nusikaltimui.

Labai svarbu yra nusikaltimo aplinkybės. Jos gali švelninti arba sunkinti nusikaltimą. Čia turi reikšmės nusikaltėlio valia. Kitas be blogos valios, netikėtai, susidėjus aplinkybėms, nusikalsta, o kitas — tyčiomis.

Nusikaltėlio jautrumas, jo graži, klusni, stropi tarnyba yra lengvinančios aplinkybės, kurios teisingai nusikaltėli. Bet jei nusikaltimas kartojasi, nežiūrint bausmių ir perspėjimų, žinoma, čia tenka griežta bausmė užkirsti kelias, kad nusikaltimas nesikartotų.

Labai svarbu prisiminti kario išsimokalinimą, gabumus, veiklumą, o ypač karines žinias. Jaunas kareivis ir eilinis yra du poliai, kurių bausmės kriterijus yra skirtingas. Nors nusikaltimas yra vienodas, bet senas kareivis, kuris turi būti pavyzdys, čia skaudžiau turi būti baudžiamas.

Žodžiu, bausmė turi būti tiksli, teisinga, be pamokslų ir gąsdinimų. Neteisingas nubaudimas yra neleistina nuodėmė. Kartais nubaustasis nesupranta savo nusikaltimo. Čia viršininkas turi būti tikrai nusizengęs. Visi turi gerai suprasti kareivinių tvarkos reikalingumą, švarą, ginklų priežiūrą ir drabužių tvarkingumą. Vadas turi tai įsamontinti ne bausmėmis, bet žodžiais per pamokas, laisvalaikio. Juo geriau bus žinomi įsakymai, tuo mažiau įvyks nusikaltimų. Žinoma, į diskusijas nesileisk, bet į klausimus ir abejojimus atsakyk. Dek visas pastangas, kad drausmė būtų sąmoninga iš pareigos ir kilnaus tikslo supratimo.

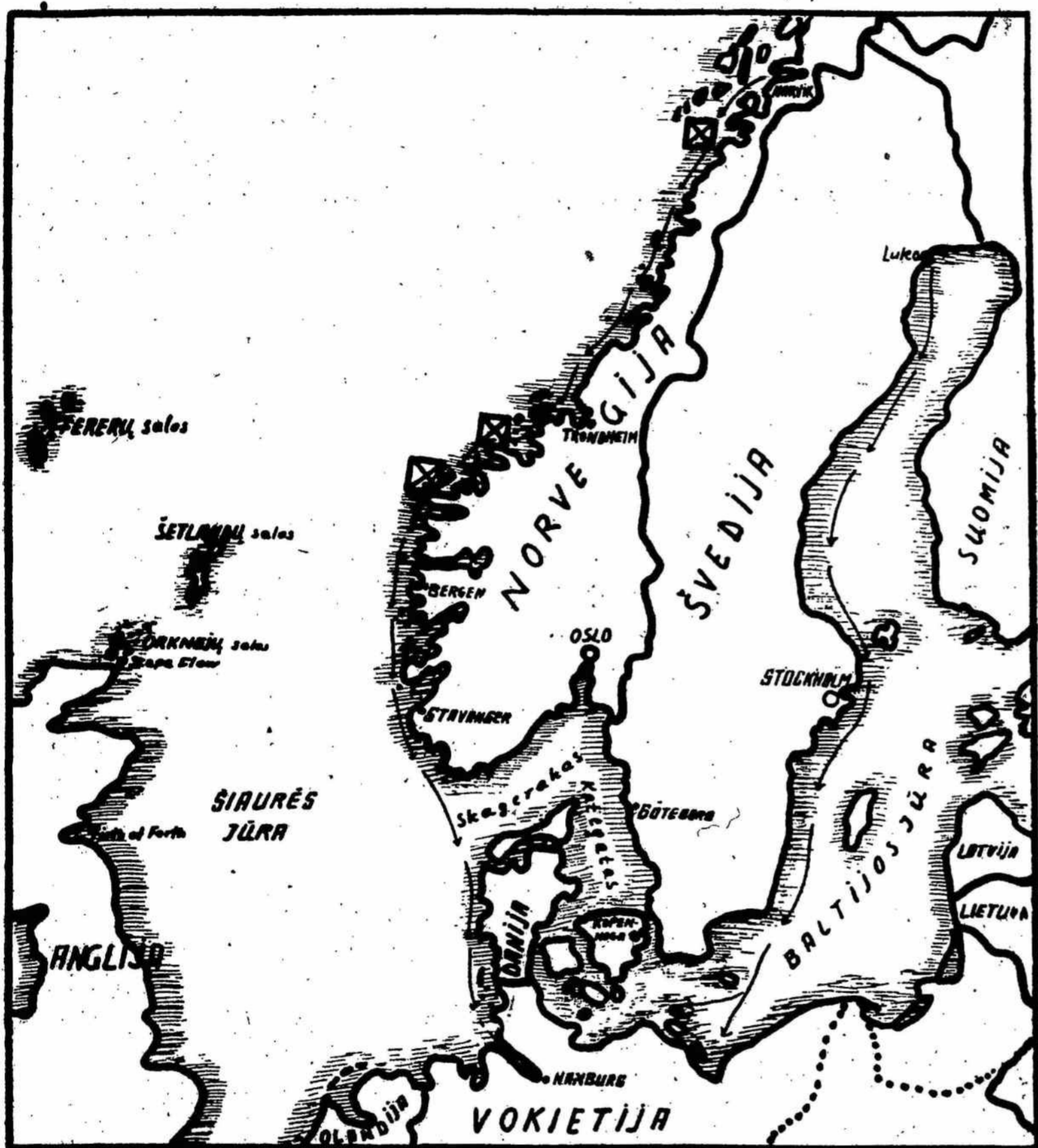
Bausmė turi būti visu tikslumu ir griežtumu vykdoma. Jokių amnestijų ir lengvatų. Jei yra nubaustas, tai turi pajusti bausmės reikšmę. Bausmė tiksliai įvykdyta atgrės nuo nusikaltimų.

R. Medelis

# KARAS DĖL SKANDINAVIJOS

Tris su puse mėnesio trukęs Suomų—SSSR ginkluotas konfliktas pasibaigė laiminga taika, tačiau visos Skandinavijos pažangė kas kartą vis juodesniais debesimis niaukėsi, kol pagaliau šio mėn. 9 d. prasidėjo naujas karas, nieko bendro nebeturįs su tik ką pasibaigusių. Šis karas yra didžiojo tarp vakarų valstybių konflikto viena atžala, kuri tačiau yra labai reikšminga kariaujantiems ir begaliniai skaudi tiems neutraliesiems, kurių kraštai virto karo veiksmų teatru.

karo metu, reikalinga importuoti geležies rūdą, nafta ir maisto produktai. Taikos metu ji šių reikmenų gaudavo ten, kur norėdavo. Prasidėjus karui tie galimūmai sumažėjo. Prieinami liko Skandinaviija ir Balkanai. Skandinavijoje yra gausūs geležies rūdos šaltiniai, Balkanuose — nafta ir javai. Vokietija, ruošdamasi ilgesniam karui, importą iš Skandinavijos ir Balkanų turėjo būtinai sau patikrinti, nes tai yra jos gyvybiniai reikalai.



→ Svarbiausieji vokiečių jūros keliai, kuriais gabendavosi geležies rūdą iš Skandinavijos

☒ Anglų užimtuoti norvegų teritoriniai vandenys.

Ar šis naujasis karo teatras yra atsitiktinis reiškinys? Ne! Čia yra visai natūrali kariaujančių Europos valstybių interesų išdava. Vakaruose frontas apmirė Mažino ir Sigfrido betoninėse sienose, nes vieni ir kiti yra įsitikinę, kad veržtis per šiuos įsitvirtinimus yra rizikinga. Viena — tai kainotų daug kraujo, o antra — laimėjimas netikras. Sąjungininkės valstybės (Anglija ir Prancūzija) ėmėsi kito kariavimo metodo, t. y. siekia savo priešą Vokietiją nugalėti blokada. Jos stengiasi Vokietijai užkirsti visus importo ir eksporto kelius, kad ji viduje uždustų ir be kraujo praliejimo pasiduotų jų valiai. Vokietija gi kovoja su mėginimu ją apsupti ir griaua visas sąjungininkų statomas barikadas, kurios trukdytų jos eksportą ar priėjimą prie jai reikalingų žaliavų šaltinių. Vokietijai visada, o labiausiai

Balkanų klausimą palikę, gal ir netolimai ateičiai, eikime prie įvykių Skandinavijoje.

Didžiausios Skandinavijos geležies rūdos kasyklos yra pačioje šiaurėje, netoli Norvegijos uosto Narvik. Vokiečiai iš Skandinavijos geležies rūdą gali parsigabenti Baltijos jūra, naudodamiesi švedų uostu Lulea (ilgas ir nepatogus kelias), bet svarbiausias šio importo kelias ejo per Narvik į Hamburgą (trumpesnis ir patogesnis kelias).

Prasidėjus karui, laivai Narvike, pasikrovę geležies rūdos, nebegalėjo plaukti atvira jūra (sąjungininkai juos skandindavo), o naudojosi Norvegijos teritoriniais vandenimis. Anglai ir prancūzai matydami, kad anksčiau jų dėtų pastangų užkirsti rūdos gabenimą iš Narviko į Vokietiją nepakanka, jie užminavo Norvegijos teritorinius vandenius. Toks jų elgesys pažeidė Norvegijos neutralumą, o vokiečius paragino imtis griežtų priemonių, kad užbėgtų įvykiams už akių ir apsaugotų savo gyvybinius interesus. Tokiai padėčiai esant, šių metų balandžio 9 d. rytinėmis valandomis vokiečiai staigiu puolimu okupuoja Daniją ir iškelia savo desantus svarbesniuose Norvegijos uostuose. Danija pasiduoda vokiečiams beveik be pasipriešinimo, o Norvegija paskelbė mobilizaciją ir pradėjo priešintis vokiečių kariuomenei.

Vakarų sąjungininkai, žinodami, kad Vokietijos išsigalėjimas Skandinavijoje gali labai pakenkti jų interesams (vokiečių oro ir jūrų bazės labai priartėjo prie

Anglijos krantų, ypač prie Skapa Flow) ir nebeįvykdo totalinės blokados, sujungtu laivynu puola Norvegijos krantus ir per Skageraką bei Kattegatą nori atkirsti iškeltus Norvegijoje vokiečių desantus nuo jų bazių.

Ši dabartinio Europos karo atžala yra labai svarbi. Viena, kad kariaujančių valstybių interesai yra sprendžiami amžinai neutralių valstybių teritorijose, o antra tai, kad abu priešai su naujuoju karo teatru susiriša tik jūrų keliu. Dabartinis karas Norvegijoje įgauna sprendžiamosios reikšmės, nes vokiečiai žūt būt nori išlaikyti tai, ką jau užėmė, o sąjungininkai ir kartu norvegai stengiasi likviduoti vokiečių desantus. Jei vokiečiams pavyktų Norvegijoje įsistiprinti, tai jiems labai palengvėtų karas prieš sąjungininkus. Jei anglai savo sumanymus įvykdytų, tai vokiečių desantai ir

jiems reikalingi rūdos šaltiniai atsidurtų beviltiškoje padėtyje, nes, kaip atrodo, anglai deda visas pastangas užvaldyti Skagerako ir Kattegato jūras.

Karas dėl įtakos Skandinavijoje tarp didžiųjų Europos valstybių kol kas vyksta dar jūrose. Čia grumiasi vokiečių karo laivynas iš vienos pusės ir anglų-prancūzų ir iš dalies norvegų iš kitos pusės. Sausumoje kautynės, kaip atrodo, nėra per daug efektingos, nes norvegų pajėgos nedidelės, o vokiečių išsodinti desantai taip pat negalėtų būti labai gausingi.

Šių įvykių proga įdomu peržvelgti, kaip atrodo Anglijos, Prancūzijos ir Vokietijos karo laivynai. 1939 metų oficialiais duomenimis remiantis, šių kariaujančių valstybių karo laivynai atrodė šiaip:

	Linijinių laivų	Kreiserių	Naukintuvų - torpedininkų	Povand. laivų	Bendras tonažas
Anglija . . .	14	76	151	57	1.496.000
Prancūzija . .	8	20	70	82	586.000
Vokietija . . .	4	8	34	80	191.000

**Pastaba:** Į bendrą tonažą įskaitoma lėktuvnešiai ir pagalbiniai karo laivai.

Iš šios lentelės matyti, kad bendrai paėmus sąjungininkų karo laivynas sudaro 2.092.000 tonų, o vo-

kiečių — 191.000 tonų arba nepilnus 10% viso sąjungininkų karo laivyno.

Vokiečių karo laivynas tonažo atžvilgiu yra nesulyginamai mažesnis, bet vokiečiai savo laivyno neatskiriama talkininke laiko savo galingą aviaciją. Aviacija, kaip jau žinome iš netolimos praėties pamokų, moderniam kare sausumoje suvaidino labai didelį vaidmenį. Tokį pat vaidmenį gali suvaidinti ir jūrų kautynėse. Šio atsakymo dar reikia truputį palaukti.

Antra vokiečių karo laivyno stiprybė yra jų povandeniniuose laivuose. Jie jų turi daug ir jų statyba karo metu vykdoma labai greitai (Yra gandų, kad vokiečiai per dieną pastato po 2 povandeninius laivus).

Baigiant reikia pasakyti, kad nejudrūs — apmirę karo veiksmai vakaruose išjudėjo ir užsiliepsnojo visiškai iš anksto nenumatytuose plotuose.

Šie įvykiai nors yra tik viena viso karo šaka, bet ji yra labai reikšminga, nes viso konflikto vairą gali pasukti vienon ar kiton pusėn. Jei prieš 24 metus įvykusios Skagerako kautynės per 7—8 val. išsprendė kariaujančių pusių jūros pajėgų likimą, tai dabartiniai įvykiai ir karas Skandinavijos pakraščiuose ir tame pačiame Skagerake gali būti lemtingi didžiojo konflikto išsprendime.

Gen. št. mjr. Kiaulėnas

## PRAKTINIAI PRIEŠARVINĖS APSAUGOS UŽDAVINIAI AUTOMATINIŲ PABŪKLŲ SKYRIUI IR BŪRIUI

### Uždaviniai būriui

#### UŽDAVINYS Nr. 21

(Vadovas ir būrys)

**Pratimo tikslas:** priešakinio būrio santvarka ir įsakymas.

**Priešas:** . . . . .

**Padėtis:** kuopa ilsisi kaime A. Po kurio laiko ji privalo tęsti žygį iš kaimo A per B į C. Priešas dar toli. Reikia skaitytis su priešo šarvuočių pasirodymu. Tamstos būrys yra priešakinis.

**Pavedimas:** būrio vadui: „Kuopa pradės žygiuoti 0920 v. Tamstos būrys sudarys priekinę saugą, kuopa vyks paskui 2 min. atstume“.

**Vykdymas:** būrio vadas įsako skyrininkams ir l. k. vadui susirinkti pas jį ir duoda žodžiu tokį įsakymą:

1. Priešas dar toli. Reikia skaitytis su priešo šarvuočių pasirodymu.
2. Kuopa 0920 v. tęs žygį per kaimą B į C.
3. Mūsų būrys žygiuos priekyje kuopos.
4. Būrys žygiuos tokioje tvarkoje: 1. l. k. grandis, būrio vadovavimo grandies vadas motociklu su priekaba, 1. pabūklas, būrio vadas, 2. pabūklas, 3. pabūklas, 4. pabūklas, 2. l. k. grandis.

**Atstumai:** nuo pirmojo l. k. ligi būrio vado matomam atstume, likučiai priims tokius atstumus metrais, koku greičiu žygiuos būrys.

**Žygio greitis:** 35 km/v.

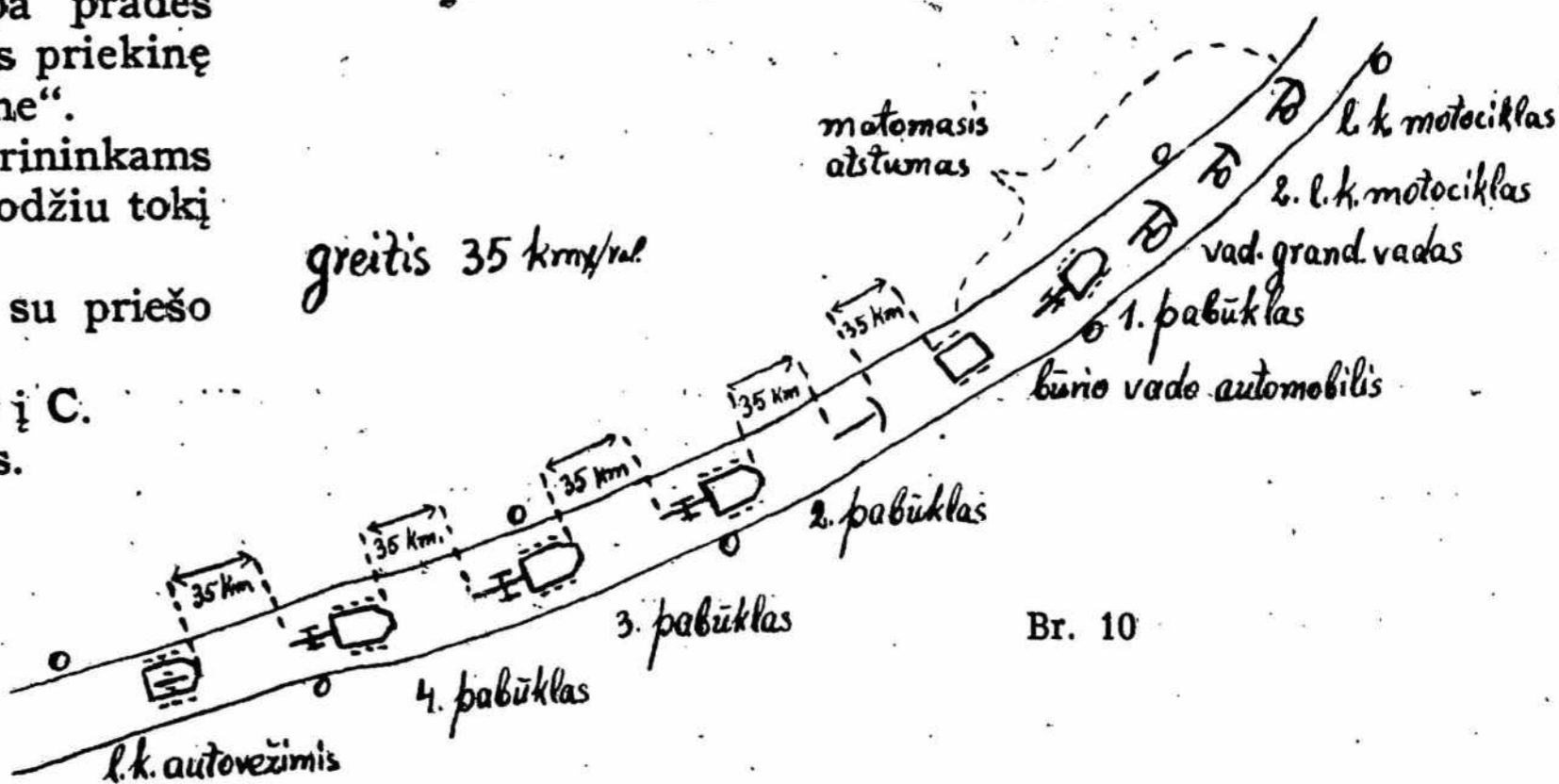
5. Žygį pradėti pagal mano ženklą. Pakartoti įsakymą. Būrys pradeda žygiuoti pagal ženklą „Marš!“, vadovas pratimą nutraukia.

**Mokymo pagrindai:** svarbu įsakymo pakartojimas ir tolimesnis jo perdavimas tarnybai. Reikia žiūrėti, kad žygio pradžioje įsakytas greitis būtų pasiektas iš palengvo, vengti pertraukų.

#### UŽDAVINYS Nr. 22

(Vadovas ir būrys)

**Pratimo tikslas:** priešakinio būrio vado veiksmai ir priemonės pervaziuojant gyvenvietę.



Br. 10

**Priešas:** pirmame pratime priešas nereikalingas, vėliau vartojami tankai-modeliai arba priešo šauliai, kurie netikėtai pasirodo gyvenvietėje.

**Padėtis:** — Tamstos būrys artinasi prie gyvenvietės A. (būrio santvarka kaip 21. uždavinyje arba kaip nurodo vadovas prieš gyvenvietę A).

**Pavedimas:** būrio vadui: „Kokių priemonių imsi, tamsta, žygiuojant per gyvenvietę A?“

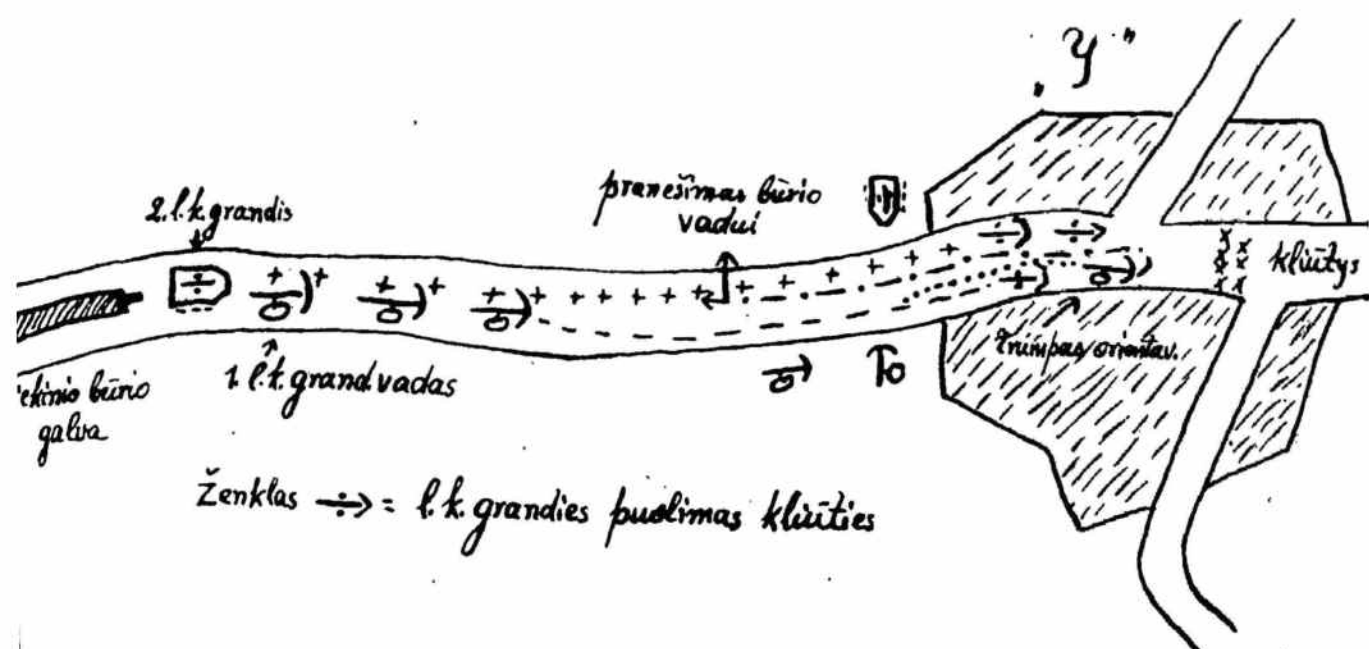
**Vykdymas:** „Būrio vadovavimo grandies vadas iš manęs gavęs įsakymą išžvalgyti kaimą. Aš su būriu vyksiu nedideliu greičiu ir, esant reikalui, sustosiu prieš gyvenvietę. Būrio vadovavimo grandies vadas turi uždavinį nustatyti:

1. Ar yra priešas gyvenvietėje?
2. Ar kelias iš A į C yra pervažiuojamas?“

Sutartiniai ženklai: sukti vėliavėlę ratu — priešas! Ženklas „Marš!“ arba asmeninis pranešimas — priešas nėra! Kai būrio vadas šitą pranešė, vadovas leidžia pradėti žygį. Būrio vadovavimo grandies vadas su 1. k. grandimi važiuoja priekyje ir gyvenvietėje pastebėjo kliūtį. Dabar vadovavimo grandies vadas, prisidengdamas 1. k. ugnies apsauga, grįžta atgal ir praneša būrio vadui. Būrio vadas leidžia priekin ir 2. 1. k. grandį.

**Pavedimas:** vadovavimo grandies vadui su abiem 1. k. grandimi pulti kliūtį, kad žygio kelią padarytų laisvą. Kai 2. 1. k. grandis yra pavartota, vadovas pratimą nutraukia.

**Mokymo pagrindai:** jokių atveju gyvenvietėje negali būti pervažiuota be ypatingo saugumo. Būrio vadas privalo numatyti savarankiškas priemones. Vadovavimo grandis privalo užtikrinti laisvą žygį būriui ir mažą pasipriešinimą pašalinti savo jėgomis.



Br. 11  
**UŽDAVINYS Nr. 23**  
(Vadovas ir būrys)

**Pratimo tikslas:** būrio skleidimasis.

**Priešas:** aplinkybės įveda vadovas.

**Padėtis:** kuopa vyksta paskui puolantį 12. PP.

1. ir 2. būriai tik dabar yra pasiekę aukštumą 90.8. Kuopos vadas yra išvykęs į priekį žvalgyti.

Prie 3. būrio, kuris dar čia miške ir yra pasiruošęs, atvyko motociklistas-pasiuntinys ir būrio vadui perdavė tokį įsakymą:

**Pavedimas:** „Padėtis prieš pusėje nepasikeitė, šarvuočiai dar nepastebėti. Pasiekus kelių kryžkelę vakariniam pakraštyje aukštumos 90.8, bus naujas įsakymas!“

**Vykdymas:** ženklas: „Vadai pas mane!“ Po to: „Padėtis prieš pusėje nepasikeitė, kuopos 1. ir 2. būriai yra pasiekę aukštumą 90.8., 3. būriui pasiekti kelių kryžkelę į vakarus nuo aukštumos 90.8. Ten bus gautas tolimesnis įsakymas. 1. 1. k. grandis perimti būrio apsaugą!“ — „Sėsk! — Marš!“ Būrys vyksta padidintais tarpekiais. Vadovas įveda aplinkybes: „Vietovė nuo tamstos iki aukštumos 90.8 yra šaudoma artilerijos ugnimi!“

**Įsakymas:** „Kiek galint daugiau pasiruošti kautynėms!“ Vietovė pervažiuojama trikampėje rikiuotėje.

## Sargyboje

K. Bradūnas

Mėnulis plaukia sidabrinis,  
Ir žvaigždės teka dangumi.

O aš sargyboje Tėvynės,  
Kad ji ilsėtusi rami.

Toli, toli žvaigždėlė krinta,  
Toli link tėviškės namų.

Gimti laukai svajonėj švinta,  
Kaip aidas kūdikio sapnų.

Ir tvirtos rankos spaudžia ginklą.  
Čia niekas nieko nepalies!

Ir dega akys, širdžiai linksma, —  
Budžiu sargyboje šalies.

Tylu — tik mano žingsniai aidi,  
Tik širdį plakančią girdžiu.

O tolimam kaimely sklaidos  
Skardus giedojimas gaidžių.

Mėnulis leidžias sidabrinis,  
Ir žvaigždės leidžias dangumi.

O aš sargyboje Tėvynės,  
Kad kėlus dirbtų vėl rami.

Pasiekus nurodytą tikslą, vadovas pratimą nutraukia.

**Mokymo pagrindai:** kaip taisyklė, kautynių lauke būrys skleidžiasi į platumą ir gilumą. Pereinant per artilerijos ugnimi apšaudomą plotą, būrys skleidžiasi į trikampę rikiuotę.

Vadovas gali mankštinti besiskleidžiantį būrį netikėtų šarvuočių puolimu.

### UŽDAVINYS Nr. 24

(Vadovas ir būrys)

**Pratimo tikslas:** būrys apleidžiant poziciją ir susirenkant prie kuopos.

**Priešas:** aplinkybės įveda vadovas.

**Padėtis:** kuopa sunaikino puolančius prieš šarvuočius. Tamstos būrys galėjo sėkmingai veikti flankuojama ugnimi ir neturėjo nuostolių.

**Pavedimas:** būrio vadas per pasiuntinį gauna žodžiu tokį kuopos vado įsakymą: „Po sėkmingų kautynių, kuopa gavo kitą uždavinį. Kuopa susirinks miške, ką į rytus nuo kaimo Z. 3. būrys susirinkimo vietą pasieks per...!“

**Vykdymas:** įsakymas (ženklas): „Keisti ugnia vietę! — Vadai pas mane!“ Tada įsako: „Vadovavimo grandies vade vyk, tamsta, į mišką prie kaimo Z, laikyk ryšį su kuopos vadu ir sutiksi atvykstantį būrį. Būrys susirinks vienkiemyje. (Parodoma vietovėje).

Įsakymas susirinkusiam būriui: „Sėsk! — Marš!“

**Mokymo pagrindai:** šiam uždavinyje vadovas privalo patikrinti, ar po ženklo „Keisti ugnia vietę!“ pabūklai yra paruošiami uždangoje, ar išnaudoja vietovę vykdamai į susirinkimo vietą, ar būrys nesusigrūda susirinkimo vietoje, ar autovežimiai maskuojasi nuo žemės ir oro sekimo.

### Literatūra:

1. Hohmann, Geschütz- und Zugaufgaben der Panzerabwehrkompanie;
2. Tippelskirch, das Panzerabwehrbuch.

(Pabaiga)

Ltn. Kiveris

## VOKIETIJOS ŽYGIS Į DANIJĄ IR NORVEGIJĄ

Anglija ir Prancūzija gerai supranta, kad geležies rūdos ir vario stoka Vokietijai šiandien yra pati opiausia vieta. Kadangi Švedijos geležis Vokietiją lengviausia pasiekia per Norvegijos uostus, tai sąjungininkai maždaug prieš mėnesį ėmė daryti žygių sutrukdyti jos pristatymą vokiečiams. Iš pradžių anglai ir prancūzai stengėsi Norvegiją paveikti diplomatinio keliu, kad ji švedų geležies rūdą ir varį nepraleistų į Vokietiją. Tačiau norvegai tokio sąjungininkų reikalavimo negalėjo patenkinti, nes tai būtų aiškus neutralumo sulaužymas. Tuomet anglai ir prancūzai ėmėsi neįprastų priemonių. Sąjungininkai per vieną naktį užminavo Norvegijos neutraliuosius vandenius, atkirsdami norvegų susisiekimą laivais su Vokietija. Prie užminuotų Norvegijos uostų Anglijos ir Prancūzijos karo laivai pradėjo eiti sargybas.

Prieš šitą sąjungininkų žygį Norvegija pareiškė rimtą protestą, nurodydama, jog Norvegijos vyriausybė negali pripažinti, kad kariaujančios valstybės norvegų teritoriniuose vandenyse išmėtytų minas. Norvegai iš anglų ir prancūzų reikalavo minas pašalinti ir karo laivų sargybas atšaukti. Tačiau sąjungininkai to norvegų reikalavimo įvykdyti nė nemanė. Anglijos ir Prancūzijos įgalotiniai Norvegijos vyriausybei, kaip atsakymą į jos protestą, įteikė istorinės reikšmės turinčias notas. Jose sąjungininkai rašė, kad jie negali ramiai žiūrėti į tai, kaip Vokietija skandina neutralių valstybių laivus ir žudo jūrininkus. Sąjungininkai, esą, niekad nenaikino ir neapgadino jokio neutralios valstybės laivo. Nepaisant tos politikos, kurią šiuo metu veda Norvegijos vyriausybė, grasinama ir spaudžiama Vokietijos vyriausybės, sąjungininkai negali ilgiau pakęsti tokios padėties, kurios dėka Vokietija gauna gyvybinės svarbos išteklių vesti toliau karui ir iš Norvegijos pusės pasitikrina tokių lengvatų, dėl kurių sąjungininkai atsiduria pavojingai nepalankioje padėtyje. Nota baigiama tuo, jog sąjungininkai atsisakė iš Norvegijos teritorinių vandenų išimti minas ir atšaukti karo laivų sargybas. Taigi, sąjungininkai pasidarė norvegų teritorinių vandenų šeimininkai.

Į tokią Anglijos ir Prancūzijos sukurtą padėtį negalėjo ramiai žiūrėti Vokietija. Užsieniuose sklido žinios, kad vokiečiai prie savo šiaurės krantų yra sutraukę didelę kariuomenę ir sugrupavę apie 100 įvairių laivų, kurių tarpe buvo nemaža karo laivų. Tuo pačiu metu sklido žinios, kad sąjungininkai ruošiasi iškelti savo karinius desantus į Skandinaviją. Padėtis ėjo vis karštyti, į save atkreipdama viso pasaulio dėmesį. Buvo laukiama nepaprastų įvykių.

Ir tikrai, naktį iš balandžio 8 į 9 d. Vokietija staiga užėmė Daniją ir išsodino savo karinius desantus Norvegijoje. Užimdama Daniją ir pradėdama karo žygį į Norvegiją, Vokietija, kaip pareiškė propagandos ministras Dr. Gebelsas, turi tikslo apsaugoti danų ir norvegų neutralumą nuo sąjungininkų pažeidimų, nes, girdi, Danija ir Norvegija esančios persilpnos, kad pačios savo jėgomis galėtų savo neutralumą apginti. Todėl Danija ir Norvegija imamos Vokietijos karinėn globon. Danija Vokietijai tėra svarbi kaip rimtas maisto produktų gamintojas. Be to, ji yra tiltas, jungiąs Vokietiją su Skandinavija. Užimdama Daniją, Vokietija labiau įsistiprino šiaurės vandenyse ir tvirčiau užvaldė reikšmingus Skagerako, Kategato ir Zundo sąsiaurius. Daniją vokiečiai užėmė be kraujo praliejimo. Danų karalius Kristijonas X ir vyriausybė įsakė savo kariuomenei nesipriešinti vokiečiams. Reicho kariuomenė Daniją užėmė per keliolika valandų. Danų vyriausybė įvykių akivaizdoje išleido atsisaukimą į tautą, ragindama gyventojus ramiai dirbti kasdieninį darbą ir nedaryti išsišokimų prieš vokiečių kariuomenę, o Vokietijos vyriausybei ji dėl šių įvykių pareiškė griežtą protestą, bet neturėdama išeities su naująja padėtimi sutiko. Vokiečių kariuomenės vadovybė įsakė Danijos gyventojus laikyti vokiečių tautos draugais.

Visiškai kitaip vokiečių kariuomenė buvo sutikta Norvegijoje. Kai balandžio 8 d. vakare Vokietijos atstovas Norvegijos vyriausybei įteikė Reicho vyriausybės pasiūlymą, kad Norvegija geruoju pasiduotų vokiečių karinei globai, nes pasipriešinimas vis tiek būtų palaužtas, tai Norvegijos vyriausybė atsakė, jog ji bet kokiam pasikėsinimui pasipriešins ginklu. Ir iš tiesų, vokiečių kariuomenės desantams, kurie laivais ir didžiais laivais buvo atgabenti į svarbiausius Norvegijos uostus, norvegai smarkiai pasipriešino, o sostinės Oslo fjorde nuskandino vieną Vokietijos karo laivą. Tačiau netrukus visi didesni Norvegijos uostai — Narvikas, Trondheimas, Bergenas, Stavangeri, Christiansandas ir Oslo, o taip pat ir kai kurie svarbūs

strateginiai punktai atsidūrė vokiečių kariuomenės rankose. Norvegija oficialiai paskelbė, kad ji yra karo padėtyje su Vokietija, o tuo pačiu norvegai pasidarė natūralūs Anglijos ir Prancūzijos sąjungininkai.

Į Vokietijos žygį Danijoje ir Norvegijoje bematant reagavo Anglija ir Prancūzija. Kadangi danai nesipriešino vokiečiams, tai sąjungininkai jiems pagalbos negalėjo suteikti, bet Norvegijai vokiečių išiveržimo dieną buvo patikrinta anglų ir prancūzų pagalba sausumos, jūrų ir oro pajėgomis. Tą pagalbą teikti nutarė sąjungininkų vyriausioji karo taryba. Norvegijai į pagalbą tuojau išplaukė anglų ir prancūzų laivynas ir išskrido keli šimtai lėktuvų. Norvegijos kariuomenės pasipriešinimo vokiečiai taip greitai nepalaužė, kaip buvo tikėjęsi. Pasitraukę į krašto gilumą, norvegai parodė atkaklaus pasipriešinimo. Kokios vokiečių ir sąjungininkų-norvegų jėgos šiandien kariauja, neįmanoma tiksliai pasakyti, nes žinios labai prieštarauja. Pačių vokiečių tvirtinimu, jie į Daniją ir Norvegiją išsiuntė 250.000 kariuomenės.

Pirmieji žingsniai vokiečiams Norvegijoje pavyko gana gerai. Kai jų kariuomenė po trumpų susirėmimų užėmė Oslo ir kitus uostus, Norvegijos karalius Haakonas VII ir vyriausybė iš sostinės pasitraukė į krašto gilumą. Vyriausybės būstinė Oslo norvegų fašistų vadas Kvislingas sudarė vokiečiams palankią vyriausybę, vadinamą „tautinės vienybės vyriausybė“. Kvislingas per radiją kreipėsi į krašto gyventojus, ragindamas juos nesipriešinti vokiečių kariuomenei ir nevykdyti karaliaus Haakono VII vyriausybės mobilizacijos įsakymų. Bet Kvislingo vyriausybės gyventojai neklauso ir visokiais būdais vyksta į kariuomenę. Paskutinėmis žiniomis, „tautinės vienybės vyriausybė“ pati iširo, nes kai kurie Kvislingo ministrai pasidavė tikrosios vyriausybės dispozicijai, o du jų suėmė norvegų kareiviai. Patys vokiečiai Kvislingo vyriausybei, matyti, irgi svarbesnės reikšmės neteikia, nes jie dėl Norvegijos pasidavimo visą laiką vedė derybas su Haakono VII vyriausybe. Iš pradžių vokiečiai turėjo viltį susitarti, tačiau šiuo metu derybų tarp Vokietijos pasiuntinio Oslo mieste Dr. Brauerio ir Haakono VII yra nutrauktos. Ateina žinių, kad vokiečiams ir norvegams susitarti galutinai nepavyko, todėl Norvegijos likimą išspręs karas.

Vokiečių desantinės kariuomenės vadas į norvegų tautą išleistame atsisaukime grasina mirties bausme tiems gyventojams, kurie klauso Haakono VII vyriausybės ir priešinasi Vokietijai. Kartu jis pareiškia, jog Vokietija Norvegijoje nemanti steigti savo karinių bazių, o tik norvegų tautą norinti apsaugoti nuo sąjungininkų provokacijų. Todėl norvegai raginami grįžti į savo nuolatinės gyvenamos vietas ir imtis įprasto darbo. Tuo tarpu Norvegijos vyriausybė į kariuomenės eiles šaukia visus mobilizuojamo amžiaus vyrus ir yra pasiryžusi visomis jėgomis vesti karą.

Nors į mūsų kraštą iš kariaujančių šalių ateinančios žinios yra labai prieštaraujančios, tačiau tiek vokiečiai, tiek sąjungininkai nurodo, kad įvykę dideli jūrų mūšiai, kuriuose dalyvavo stiprūs karo laivyno vienetai ir didelis skaičius lėktuvų.

Nežiūrint, tačiau, tokio žinių priešingumo, atrodo tikra, kad rimtų nuostolių turėjo tiek vokiečiai, tiek sąjungininkai. Patvirtinamos žinios, kad šiuose jūrų mūšiuose buvo nuskandinti keli dideli vokiečių karo laivai. Kalbama, kad Vokietija nustojo apie 25 laivų. Sąjungininkai apie savo nuostolius žada pranešti vėliau, kai jie būsią galutinai apskaičiuoti. Be to, anglai ir prancūzai tvirtina, kad jie netrukus sunaikinsią į Norvegiją atplaukusį vokiečių laivyną. Tuo tikslu, esą, tenka laukti naujų didelių jūrų mūšių.

Kas iš tikrųjų dedasi Norvegijos sausumoje, taip pat nėra tiksliai žinoma. Vieni šaltiniai skelbia, kad norvegų kariuomenė iš vokiečių atsiėmusi svarbų Narviko uostą, bet vokiečiai tatau nuneigia. Taip pat skelbiama, kad norvegai keliolikoje vietų laimėjo nedidelius mūšius, atsiimdami Elverumo, Hamaros ir kitus miestus. Vokiečiai gi sako, kad jie kaskart žygiuoja į krašto gilumą, nesutikdami rimtesnio norvegų kariuomenės pasipriešinimo. Tačiau bene tiksliausios žinios yra tos, kurios nurodo, jog Norvegijos viduje vyksta rimtos kautynės ir jos kaskart vis smarkėja. Aviacijos veiklą sunkina siaučiančios pūgos, bet už tai jos esančios vertingos norvegų talkininkės. Netrukus, tur būt, teks išgirsti apie rimtas vokiečių ir norvegų kariuomenės kovas, kurių rezultatai nebus abejotini.



## POLITIKOS APŽVALGA

### ZENEVOS LAIKRAŠTIS APIE VILNIŲ

Kaip žinoma, Lietuvos vyriausybė neseniai įteikė Tautų Sąjungai notą, kurioje pabrėžiamos Lietuvos teisės į Vilnių, pažymint, kad Sovietų Sąjunga jokių teritorinių perleidimų Lietuvai nėra padariusi. Ryšium su šios Lietuvos vyriausybės notos įteikimu Tautų Sąjungos laikraštyje „Tribune de Lausanne“, tarp kitko, rašoma: „Notojė išdėstyti faktai atitinka tikrąją Maskvos sutartimi Lietuvai neperleista jokia teritorija. Lietuva visada turėjo suverenumą Vilniuje. Lenkija, kovodama dėl savo teisių atstatymo, geriau padarytų, jei nekeltų kritikos neišlaikant teisinių reikalavimų, nes ji Vilnių paėmė kariniu smurtu“.

### NUŽYMĖTA LIETUVOS SIENA SU SOVIETŲ SĄJUNGA

„Tasso“ pranešimu, Centrinė mišrą Sovietų Sąjungos ir Lietuvos sienai nustatyti komisija 1940 m. kovo mėn. baigė nužymėti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos sieną, turinčią 370 km. bendro ilgio. Buvo nustatyti 609 sienos punktai ir įkalta 1.218 sienos stulpų. Tuo būdu topografinis naujosios sienos nustatymas yra jau visiškai baigtas.

### NAUJI PAVOJAI OLANDIJAI

Vokiečių politiniai sluoksniai ir spauda tebekreipia daug dėmesio į Olandiją. Ryšium su gaudais, kad anglų transporto laivai plaukia Olandijos kryptimi, Vokietijoje pažymima, kad toks Didžiosios Britanijos žygis negalėtų būti priimtas abejingai. Laikraštis „Lokal Anzeiger“, tarp kitko, rašo, kad buvęs britų ministras pirmininkas Baldwinas yra skelbęs, jog britų sienos esančios prie Reino, kuris eina ir per Olandiją. Todėl esą galima, kad Didžioji Britanija ir norės savo sienas ties Reinu pasiekti, kad tuo būdu išlygintų savo pralaimėjimą Šiaurėje. Anglų spauda ir toliau griežtai pasisako prieš neutraliuosius, ypač prieš artimiausius Anglijos ir Prancūzijos kaimynus, kad jie paskubintų apsispręsti ir laiku stotų vakarų demokratijų pusėn.

### GRĖSMĖ IR OLANDŲ INDIJAI

DNB žiniomis, paskutiniu metu Japonija rodo didelio susidomėjimo Olandų Indijos likimu. Balandžio 15 d. kalbėdamas su spaudos atstovais, japonų užsienių reikalų ministras Arita pareiškė, kad jei karas iš Europos persimestų į Olandų Indiją, tai būtų sutrukdyti ūkiniai santykiai ir kiltų pavojus Rytų Azijos tvarkai bei taikai.

Reuteris skelbia, kad Japonija reikštų didelio intereso Olandų Indijos likimu, jei Olandija būtų įtraukta į karą.

DNB praneša, kad olandų laikraščiai teikia labai didelio dėmesio pranešimams iš Japonijos, kuriuose sakoma, jog Olandijai išitraukus į karą, Olandų Indijos likimas negalėtų nepaliesi Japonijos. Esą, negalima suprasti, kodėl tokiu atveju anglų ir Jungtinių Valstybių laivynai turėtų užimti Olandų Indiją.

Paskiausiu metu Anglijos laivyno ministerija skelbia, kad sąjungininkams pavyko išiveržti į Skagerako ir Kategato sąsiaurius. Tatai esąs labai didelis pavojus vokiečių desantinei kariuomenei, nes ji esanti atkirsta nuo Vokietijos. Kad vokiečių laivai negalėtų nugabenti į Norvegiją naujų pajėgų, sąjungininkai užminavę visus kelius, kurie tik veda į norvegų uostus. Todėl vokiečiams teliekąs tik vienas susisiekimo kelias — kariuomenę į Norvegiją pristatyti lėktuvais. Bet tas kelias karo veiksmams negalys turėti didesnės įtakos. Be to, sąjungininkai praneša, kad jie užminavę Baltijos jūrą nuo Klaipėdos į vakarus, taip pat užminavę Danijos, Olandijos ir Švedijos pakraščius. Apie tai anglai oficialiai išpėjo neutraliąsias valstybes, tačiau vokiečiai žinias apie Baltijos jūrų užminavimą vadina gryna anglų fantazija.

Prasidėjęs karas Skandinavijoje didelio nerimo sukėlė Švedijoje, Olandijoje, Belgijoje ir Balkanų kraštuose. Bijoma, kad vokiečiai, jeigu sąjungininkų laivyno būtų rimtai atkirsti nuo užimtų Norvegijos uostų, gali iš Švedijos pareikalauti praleisti jų kariuomenę į Norvegiją. Matyti, Švedija tokius galimumus numato, todėl jiems atitinkamai ruošiasi, vykdydama faktinę mobilizaciją. Savo karines pajėgas paskutiniu metu smarkiai sustiprino Belgija ir Olandija. Apskritai, sakoma, jog Vokietijos žygis į Daniją ir Norvegiją reiškias didelių karo veiksmų pradžią. Įvykę ir tevykstą jūrų ir sausumos mūšiai, atrodo, šitą nuomonę visiškai patvirtina.

### NUTRŪKO VOKIEČIŲ DERYBOS SU NORVEGIJOS KARALIUM

Vokiečių politiniai sluoksniai pažymi, jog Norvegijos karalius ir vyriausybė nedviprasmiškai pasisakė už kovą su Vokietija. Reicho vyriausybė tai imanti atitinkamam dėmesin. Tuo būdu Norvegijos karalius Haakonas galutinai nutraukęs santykius su Vokietijos pasiuntiniu. Mat karalius nurodęs, kad Reichas kreiptųsi į Norvegijos vyriausybę, kurios, esą, negalima rasti. Vokiečių teigimu, Norvegijos karalius, greičiausiai, buvęs suklaidintas Didžiosios Britanijos pažadų.

### PASKUTINĖ EUROPOS BŪKLĖ BALANDŽIO 16 D. ŽINIOMIS

Narviko uostas užblokuotas sąjungininkų karo laivyno. Britai skelbia žinias apie pirmuosius jų karių desantus Norvegijoje. Visa Švedija alarmo stovyje. Sovietų Sąjunga laikosi neutraliai. Veigano armija pasirengusi žygiui. Prasidėję italų karo laivyno manevrai saugomi stiprių sąjungininkų jėgų. Belgija ir Olandija pasirengusios ginti griežtą neutralumą. Spėjama apie didelį anglų puolimą į Norvegiją. Londone ir Paryžiuje entuziazmas dėl britų laivyno laimėjimų. Užminavimus Baltijoje vokiečiai vadina anglų fantazija. Bendra būklė įtempta.

### Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius skelbia kareivių tarnybos atsiminimo paveikslo

## K O N K U R S A

Šis paveikslas bus duodamas kareiviams, išelnantiems į atsargą, kad jie gražiai prisimintų savo tarnybą ir visada turėtų galvoje reikalą būti pasirengusiems ginti Lietuvos laisvę.

#### KONKURSO SĄLYGOS

Paveikslas sudaromas iš meniško vaizdo, šūkio teksto, vietos fotografijai ir užrašui. Naturalus paveikslo formatas 30 × 40 cm.

a) Šūkio tekstas toks: DRAUSMINGAS, KARŠTAI MYLĖS TĖVYNĘ IR PASIRYŽĖS DĖL JOS MIRTI, NARSUS, STIPRIOS DVASIOS IR NEPALAUŽIAMOS VALIOS, PASITIKĖS SAVIMI IR SAVO VADAIS, KANTRUS, PATVARUS IR ATKAKLUS — TOKS BUVO LIETUVOS KOVOTOJAS NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE, TOKS JIS TURI BŪTI VISADA IR TOKS JIS BUS.

b) Vaizdas 2—3 spalvų (bus spausdinama ofsetu). Jo turinys turi atitikti šūkio prasmę ir turi vaizduoti pačią kariuomenę (galima ir kareivio pavidale), kad kiekvienam atsarginiui maždaug primintų jo ginklo rūšį. Vaizde taip pat būtina savo krašto aplinka bei požymiai. Vaizdas turi būti aiškus ir nekomplikuotas.

c) Paveikslo savininko fotografija ir užrašas turi būti žymioj vietoj: fotografijai turi būti paliktas natūralaus dydžio 4 × 6 cm laukas; užrašas daromas arba jam paliekama vieta, jungiant su fotografija. Jis toks: .....

(vardas, pavardė)

..... nuo 19.... ligi 194.. atliko

(dalis)

karo tarnybą, kad visada būtų pasirengęs ginti Lietuvos laisvę. Mielam atsiminimui pasirašome:

..... (vieta)

..... (dalies vadas)

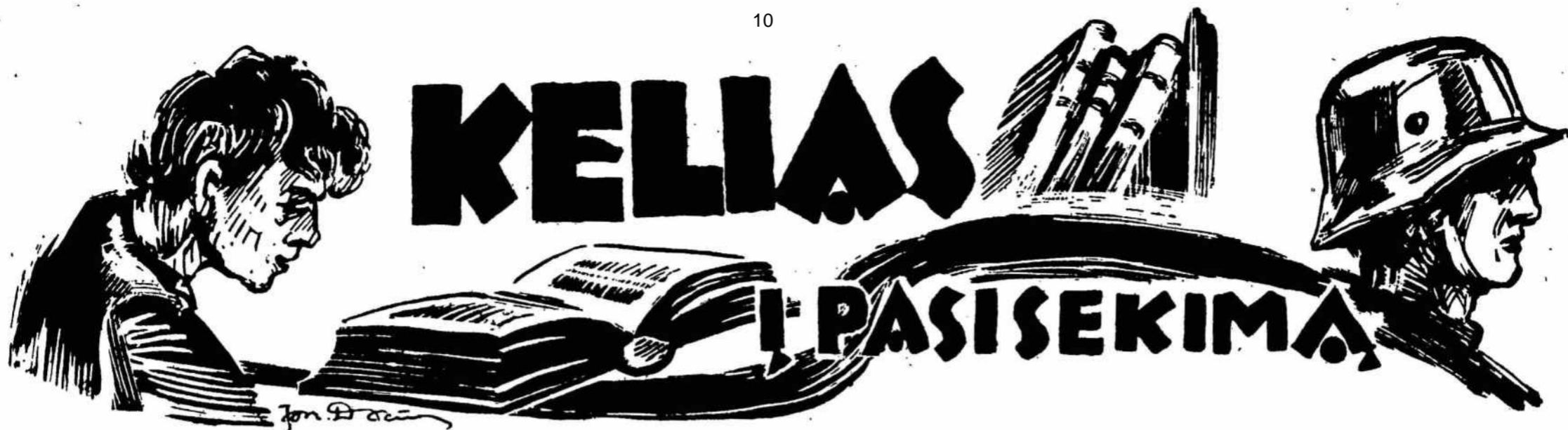
..... (laikas)

..... (dalinio vadas)

d) Paveiksle būtinas valstybės ženklas; kiti karinio pobūdžio bei prasmės ženklai (Gedimino stulpai, Vyčio kryžius ir kt.) pageidaujama.

#### BENDRIEJI NUOSTATAI

1. Konkurse gali dalyvauti dailininkai, Lietuvos piliečiai.
2. Paveikslo projektas, pusantro karto didesnis (45 × 60 cm), įteikiamas Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriui (Kaunas, Miškų g. 18) ligi 1940 m. birželio 1 d. 12 val. Projektas žymimas slapyvardžiu, prie jo pridodamas atskiras slaptas vokas, ant kurio užrašomas tas pats slapyvardis. Vokas turi būti tikrasai autoriaus vardas pavardė ir adresas.
3. Už geriausius projektus skiriamos dvi premijos: I-ji — 500 Lt; II-ji — 300 Lt.
4. Nepriimti projektai turi būti atsiimti ligi 1940 m. birželio 30 d.
5. Konkurso komisiją sudaro Krašto Apsaugos Ministerijos atstovas plk. lt. Balčiūnas, Liet. Dailininkų S-gos atstovai dail. Ant. Žmuidzinavičius, V. K. Jonynas ir Kauno Meno Mokyklos atstovas dail. Adomas Smetona.



Kas pažinojo Pagiriuose Petrą Smilgą, vargu dabar jį bepažintų. Na ir buvo jis keistuolis. Jis nemėgo nei tvarkos, nei švaros. Nusipraus, būdavo, prieš didžiausias šventes, ir vaikšto kaip kelmas apsamanojės. Plaukai kaip gera šluota šluostydavo apykaklę, o nagai, nagai... o drabužiai?... — sudriskę, apskretę... Buvo tikras slunkius. Niekuomet nepabėgs, nepaskubės, vos tik juda. Pati jaunystė, būtų laikas ir apie mergaites pasisukinėti, o jis sau kaip niekur nieko. Gal kuomet ir pagalvodavo, bet kas per taip susivėlusią jo išviršę galėjo įžvelgti į jo vidų.

Atėjo nelemtos dienos, kurios pertraukė ir jo tokį idilišką gyvenimą. Pašaukė ir Petrą Smilgą atlikti karinę tarnybą. Nemanė pagiriškiai, kad jį paims, ir labai nustebė, kai su naujokais išvažiavo ir Petras.

Pirmosios dienos kariuomenėje Petru nelabai puikiai klojosi: su švilpuku keltis, greit apsirengti, pačiam lovą pataisyti ir ne bet kaip, bet įtempti, kad skambėtų kaip įtempta styga, greitai ir švariai praustis ir, be to, dar dulkes nuvalyti. Tikrai buvo ne juokai. Smarkiai, rodos, Petras sukdavosi, o vis, žiūrėk, pasilikęs. Skyrininkas, va, pabraukia per lovą — pakyla dulksės. „Be eilės“ pasidarė kasdieninė jo duona.



Nelengviau ir su rikiuote. Sunkus tas šautuvas, oi kaip paskausdavo ranką belaikant jį ant peties. Viskas neįprasta ir nauja. Nebemoki, žmogus, nei eiti, nei kalbėti. Visi iš visų pusių tik barasi, šaukia: „Tai nemoki dar eiti!.. Nekrypuok!.. Aukščiau koją!.. Ištiestą... ištiestą!.. Pilnu padu!.. Kaire!.. Kaire!..“

Perdaug visa tai įgriso, o tos bausmės, neišėjimas, be eilės, atėmė jam paskutines viltis. Ir kam visa tai, kam tas vargas?... Gerai buvo namuose. Žmogus ir apsidirbi ir pasilsi, o čia tik bėk ir bėk ir vis dar ant tavęs šaukia. Petru atrodė, kad čia nedirbi, bet tyčia tave varinėja ir vargina, kad tik labiau prikankintų.

Tokios tad buvo jauno kareivio Smilgos mintys. Dienos bėgo, bet jo vargas nemažėjo, o vis dar augo ir didėjo. Prie viso vargo dar prisidėjo šautuvas, šautuvo valymas ir prižiūrėjimas.

Visai kitaip sekė jo naujam draugui jaunam kareiviui Jonui Linksmučiui. Jį ir rikiuotėje pagirdavo, nurodydavo kitiems kaip pavyzdį. Ir tvarkingumu jis pasižymėjo. Jo lova, daiktadėžė ir visos jo reikmenės visuomet gulėjo tvarkingai ir švariai. Tvarkingas buvo ir pats. Ir suderėjęs nerasi raukšlių. Jo batai visuomet blizga — nei dulkelės, veidas visuomet linksmas ir meilus.

Tiesa, jis perdaug niekur neskubėdavo, bet kai ką dirbdavo, tai visada padarydavo. Laisvalaikiais dažnai skaitydavo, turėjo savo knygų, pats savais pinigais jas pirkdavo. Buvo gyvas, meilus ir šnekus. Mėgdavo ir su draugais paklegėti.

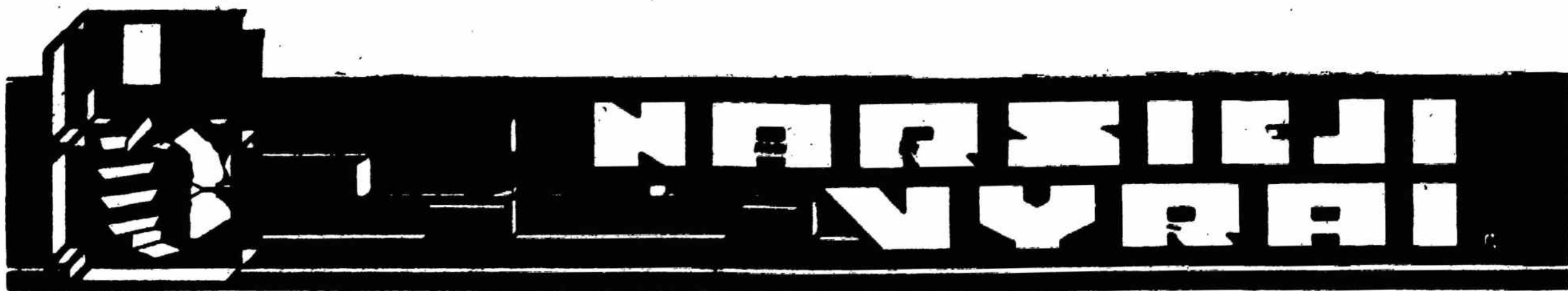
Susidraugavo jis su Petru. Nauja draugystė augo ir klestėjo, ir jiedu pasidarė geriausi draugai. Jonas pasakodavo Petru daug gražių dalykų, o Petras susidomėjęs klausydavosi. Pagaliau ir Petras išsipasakodavo savo vargus, kas labiausiai spausdavo jo širdį. Jonas jį užjausdavo, patardavo ir pamokydavo, duodavo knygų pasiskaityti.

Patiko Petru knygos, daug naujų dalykų jis iš jų sužinojo, daug gražių minčių pasisavino. Greitai jis perskaitė visą Jono bibliotekėlę, bet labiausiai jį sudomino O. Swelt Mardeno „Kelias į pasisekimą“. Jau seniai jis vargsta ir vis nesiseka, ir tik dabar jis sužinos tą paslaptį ir tuos kelius, kurie veda į pasisekimą. Jis įveiks viską, kas lig šiol jį trukdė.

Dideliu užsidegimu jis ėmė ją skaityti, skaitė išdėmėdamas kiekvieną aplinkybę, kiekvieną pamokymą ar patarimą. Skaitė ir juto, kad po kiekvieno perskaityto straipsnelio akys lyg plačiau atsiveria, lyg naujų jėgų daugiau priauga. Suprato dėl ko ligi šiol taip jam nesisekė, pasijuto lyg naujai gimęs. Senoji ruoša ir griežta tvarka tik juokai ir pasismaginimas. Išsisklaidė ir tamsūs pykčio debesys prieš skyrininką ir būrininką, kurie seniau jį taip baudė ir kankino. Dabar visi pasidarė jam geri, jis suprato, kad kitaip jie ir negalėjo pasielgti.

Įvyko didelis perversmas jo vidaus gyvenime, jo galvoje ir darbe. Pirmiau dirbo paniuręs, dantis sukandęs ir baimės verčiamas. Iš savo darbo nematė jokios naudos, bet tik viršininkų norą jį kankinti. Dabar jis suprato, kad tai, ko iš jo reikalauja, jam pačiam naudinga. Ir dirbo su meile ir atsidaivimu. Ir įvyko jame stebuklas. Pirmiau skubėjo, bet nesisekė, dabar dirba lėčiau, bet sekasi.

Greit tą jauno kareivio Petro Smilgos pasikeitimą pastebėjo ir kiti, pirmiausia draugai, kai nebegirdėjo jo vardu pastabų. Pastebėjo tuoj ir skyrininkas, tikrindamas daiktų dėžutes ir rasdamas visur tvarką. Rikiuotėje ir kuopos vadas pastebėjo, kad švariausiai sukinius ir veiksmus su šautuvu atlieka jaunas kareivis



## MOKĖDAMI PRIEŠO KALBĄ, JI APGAUDAVO

19 metų jaunuolis Viktoras Pekarskis 1919 m. birželio 10 d. nuvyksta į Panevėžį. Kadangi iki to laiko keletą metų dirbo Radviliškio stotyje, todėl jo noras buvo patekti į geležinkelininkų dalinį. Jo norai išsipildė: pateko į geležinkelininkus.

Apie savo pergyventas dienas kautynių metu ats. grandinis Pekarskis pasakoja:

— Iki rugsėjo mėn. dirbu dieną iš dienos prie geležinkelio. Vieną vakarą, kilnojant draugams šautuvus, per neatsargumą buvau lengvai sužeistas. Po kelių dienų pasveikau. Gavom žinią, kad 2-jai kuopai reikia vykti į Raseinius. Kuopa prikomandiruojama prie 3. pėst. pulko. Traukiniu važiuojame iki Tytuvėnų, o iš ten: pėsti žygiuojame į Raseinius. Po poros dienų žygio pasiekiamė jį.



Gr. V. Pekarskis

Po kovų su bermontininkais mūsų 2. kuopa gavo įsakymą vykti į Ukmergę. Apsiginklavę šautuvais, granatomis ir 2 kulkosvaidžiais, išžygiuojame. Kuopoj apie 65 žmonės. Naktimis šaltas ir drėgnas oras sunkino žygį. Prie Ukmergės apsistojome Vaitkuškių dvare. Pavakaris. Lietus lyja. Visi šlapi, purvini, skubiai rausiam apkasus. Įsitvirtinus sudaryta sargyba.

Neteko nė atsikvėpti. Paskyrė eiti į žvalgybą. Dar aušrai neišsiplėtus, skyrininko Morkaus vadovaujami, apie 10 žmonių išvyksta. 6 val. ryto pasiekiam vieną kaimą, kuris stovėjo ant kalniuko. Būtinai turim jį išžvalgyti. Kaimo pakrašty sustojom ir klausomės. Tylu. Nieko nematyti. Suglaudę ausis, įtempę akis, slenkam per kaimą. Pasiekus pusę kaimo, pasigirdo šūviai ir pro mus suzvimbė kulkos. Pagužomis sprunkame atgal. Pasiekiamė kuopą. Bėgdami matėm, kad lenkai supa mus iš trijų pusių. Pranešėm vadui. Vadas įsakė užimti pozicijas. Netrukus priešas smarkia kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi prisiartinio apie 300 metrų. Iš užpakalio prislinko net į dvaro kiemą prie virtuvės.

Visi be atsikvėpimo pliekiam. Užvirė tikras kautynių pragaras. Taikli ir narsi ugnis priešą demoralizavo. Pamatėm, kad lenkai spaudžia atgal. Tuomet visi pakilom ir užbėgom už akių tiems, kurie buvo ap-

supę mus iš užpaklio. Juos sučiupom ir keliasdešimt paėmėm į nelaisvę. Po šių kautynių lenkai daugiau nebedrįso užpuldinėti mus.

Po savaitės kuopos vadas vėl paskyrė mane eiti į žvalgybą. Davė uždavinį išžvalgyti Pabaisko miestelį. Saulutei pakilus išžygiavom. Grioviais prislenkam miestelio ribą. Netoli miestelio vienas žmogus verčia iš ratų mėsą. Aš tuoj prie jo prisiartinu. Lenkiškai užklausu, kur stovi lietuvių kareiviai. Apsimetu, kad esu lenkų karys. Žmogus nuoširdžiai atsako, kad čia lietuvių kareivių nėra. Lenkų yra miestelio pakrašty viename name. Nurodo jį ir pasako, kad jie tenai ilsisi ir valgo. Gavę žinių prasišalinam. Slenkam tiesiog į nurodytą namą. Pamažu prisiartinę žiūrime, ar jame kas nors yra. Nieko nematyti. Įeinam į vidų. Lenkiškai šeimininkės paprašau pieno. Pieną paduoda ir pradėdam valgyti. Visi valgom ramiai. Po kelių minučių pamatom ateinančius penkis lenkų kareivius. Mes taip pat esame penki. Susitarėm, kai lenkai įeis į vidų, juos suimti. Lenkams įėjus, žaibo greitumu pakilom ir surikom: „Rankas aukštyn!“ Lenkai sustojo ir nusigandę paklausė: „Ko, ponai, norit?“ Ištiesėm šautuvus į jų krūtines. Jų ginklai išsmuko iš rankų ir drebančios rankos iškilo į viršų. Iš eilės apkratom ir nuginkluojam. Iš jų buvo du raitininkai ir trys pėstininkai. Išsivarom laukan, paimam arklius ir po pusvalandžio pristatom savo vadui.

Pasisekus šiai žvalgybai, susidarėm žvalgybų būrelį. Būrelis iš penkių žmonių. Lenkiškai gerai mokame. Smagūs ir vikrūs vyrukai. Kas antrą dieną einame žvalgyti į priešų pusę. Įsigijom lenkiškas karines kepurės. Tuo prigaudinėdavome lenkus. Vieną dieną vėl išvyksta žvalgyti. Pasiekę kaimą, įėjom į pirmąjį namą. Užklausėm, ar nėra kaime karių. Žmonės praneša ir nusako tuos namus, kur lenkai prisilaiko. Jie savo nemandagiu elgesiu gyventojams gerokai įgriso. Maldauja mūsų, kad juos kaip galint greičiau išvytumėm iš kaimo. Pagužomis per tvorą, sodus slenkame pirmyn. Susitinkame vieną žmogų, kuris praneša, kad toliau į vieną kiemą įėjo šeši lenkai. Prisiartinam prie jo. Kieme vaikšto lenkas. Prieinu prie jo ir lenkiškai paklausiu: „Ar nėra kaime lietuvių?“ — Jis pasisako kas esąs ir kviečia visus į vidų. Name prie stalo sėdėjo penki lenkai ir sau ramiai rūkė. Tik kai visi įžengėm, tuoj davėm ženklą pasiduoti. Sumišo. Nežino kas bedaryti. Nei šauti, nei bėgti. Visus nuginkluojam ir parsivarom į kuopą. Daugiau žvalgyti Ukmergės apylinkėse nebeteko, nes mūsų barą užėmė 1. pėst. pulko daliniai.

Vėliau gr. Pekarskis dalyvavo kautynėse su lenkais ties Varėna, Lentvariu, Rykontais ir kt. Paleistas iš kariuomenės 1921 m. lapkričio 27 d. Tarnavo 15 metų Radviliškio geležinkelio stotyje, o dabar išėjęs į pensiją. Už pasižymėjimus kautynėse apdovanotas Vyčio kryžiumi, savanorių kūrėjų, Lietuvos ir Latvijos Nepriklausomybės medaliais. Gavo 11 ha žemės sklypą Valokų dv., Linkuvos val., Šiaulių aps.

Petras Smilga, todėl pagyrė jį prieš visus ir nurodė sektinu pavyzdžiu visiems kitiems atsilikėliams.

Atėjo kandidatų parinkimas į mokomąją kuopą. Pirmasis kandidatas, vienas pavyzdgingiausių karių buvo j. kar. Petras Smilga.

J. Gailius

J. psk. Balys Brazdžionis

# KARO UGNIS FJORDUOSE

## I ŠIAURĘ

Vokiečių laikraštininkai, karo metrai mobilizuoti ir tarnauja kariuomenėje, gausiai aprašinėja, kaip buvo vykdomas žygis į Daniją ir Skandinaviją.

„6 val. dvidešimts penktas skridimas! Ju 52 paruoštas, jo įgula savo vietoje, motorai sunkiai užia.

Lipame į lėktuvą. Užpakalyje lakūnų ginklai, kariniai maišai ir kareiviai.

Po tris lėktuvus grandys kyla viena po kitos. Mažas posūkis ir tiesiai nūsiskam teisinga skridimo kryptimi. Iš kairės ir dešinės plaukia seserys — lėktuvai. 400—500 metrai aukščio. Skridimo kryptis — šiaurės vakarai.

Lakūnas neperspėja, ir mes nepajuntame, kaip perskrendame Danijos sieną. Iš šonų pastebime skrendančius mūsų naikintuvus. Jie saugoja mūsų didelius transporto lėktuvus. Kryptis — Jutlandijos rytų pajūrys.

Danų Aalborgo aerodrome didžiausias darbas. Kas 4 minutės čia leidžiasi po 3 mūsų lėktuvai. Duryš skubiai atidaromos. Du vyrai pasilieka viduje, labai skubiai meta krovinius lauk. Greičiau, greičiau! Kiekvieno rankos ką nors turi.

Porą danų stovi aerodromo pakraštyje ir stebi mūsų darbą. Viskas eina labai greit ir tiksliai.

Tuo tarpu iš pirmųjų lėktuvų iššokusios pirmosios dalys tuojau užima abu tiltus. Puskarininkis ir du kareiviai buvo

**KARO METO AERODROMAI.** Vokiečių-lenkų kare ypač paaikėjo lauko aerodromų reikšmė. „Mūsų Žinyne“ nusakytos Sovietų spaudos nuomonės lauko aerodromų įrengimo reikalui. Numatoma, kad lauko aerodromams tiks lygūs arimai, dobilienos, sausos pievos ir upių slėniai. Svarbu, kad aerodromams skirti plotai turėtų gerus priėjimus ir bent apie 500 m ilgio aikštę. Jei aerodromams parinktos vietos bus persiauros, nelygios, krūmuotos, tai tas ydas pašalinti teks mechanizuotų priemonių ir žmonių pagalba. Kartais aerodrome teks išgriauti kelią, užkasti griovius, išrauti medžius ir krūmus.

Tame pačiame žurnale aprašytas vokiečių laikraštininkų atsilankymas lauko „lėktuvų stovykloje“, Berlyno miesto apylinkėse. Pušynuose yra nemaža gerai užmaskuotų palapinių, o tose palapinėse suslėpti naikintuvai. Iš jų 3—4 lėktuvai nuolat pasirengę pakilti į orą. Gavus įsakymą, grandis per 30 sekundžių pakyla į orą. Praslinkus 1,5 min. pakyla ir visi likę lėktuvai. Šviesosvaidžiai ir garsiagaudžiai irgi rūpestingai paslėpti nuo oro priešo akių. Už miesto ribų pastatytos ir sunkiosios priešlėktuvinės artilerijos baterijos, gerai užmaskuotos ir apsaugotos nuo sviedinių skeveldrų. Pačiame Berlyno mieste ant aukštų namų stogų pastatyti lengvesni priešlėktuviniai pabūklai. Pabūklininkų patogumui ant stogų nudažyti ir priešų lėktuvų ženklai. Vokietijos sostinė pasirengę pasitikti priešo aviacijos bombonešius.

pirmieji, kurie užėmė platų gatvės tiltą. Jie trumpai papasakoja:

„Platus aerodromas buvo visiškai tuščias, kai mes čia atvykome. Tik porą danų nustebę žiūrėjo į mus. Bėgame ligi tilto ir štai, kaip matote, viskas“.

Pačiame mieste eina viskas kaip ėjo. Uoste 5000 to laivas kraunasi krovinių. Jo šonuose išpaisytos didelės danų vėliavos. Jie tik dirstelėja, kai naujos karių grupės pasirodo tilte, o paskui vėl dirba. Viskas eina paprastai ir nesudėtingai, lyg tai būtų manevrai.

Svarbiausi miesto punktai užimami labai greitai. Tuojau vedamos ryšių linijos. Ryšio lėktuvai nusileidžia ir vėl pakyla. Karininkai stovi grupelėmis ir kalbasi, kareiviai rūko cigaretes. Aerodromo stiebe, šalia danų vėliavos, plevėsuoja ir vokiečių...“

## BOMBOS Į TVIRTOVĘ

Prieš vidurdienį grįžta pirmasis lėktuvas į savo nuolatinę bazę. Labai greit ruošiamas lėktuvas kitam skridimui. Trumpą pertraukėlę išnaudodami, lakūnai pasakoja apie savo nusileidimus danų ir norvegų aerodromuose, apie tų aerodromų užėmimą.

„Viskas tvarkoje, tik kai kurie norvegų pakraščiu punktai priešinasi. Tuojau vyks skridimas į juos...“

Bombonešiai kyla.

Viršum Danijos skrendame labai žemai ir matyti, kaip keliais traukia vokiečių motorizuotos grupės.

Viršum Skagero rūkās ir lėktuvai mauna per jį. Blogas oras. Tačiau vos tik pasirodo norvegų krantai, švystelėja saulė.

Švilpdamos pilnu gazu mašinos artėja į tikslą. Tai kažkur Oslo fjorde viena iš pakrančių tvirtovių.

Reikia ilgokai ir vargingai ieškoti mažos salelės. Pagaliau ji yra. Tai prisispaudžiusi prie dviejų didelių aukštumų. Saloje aiškiai matyti visi tvirtovių įrengimai.

Puolame. Nusileidžiame ligi 40 metrų. Iš kazematų ir apkasų sušvinta priešlėktuviniai pabūklai.

Bombos krinta žemyn. Ugnis trykšta ligi mūsų. Aplink blizga sproginėjančios granatos. Net mūsų kabinoje pasijaučia parako kvapas.

Lėktuvas greit iššoka aukštyne, apsisuka. Tada pakartojame puolimą... .

Grįžtant matome mūsų jūrų pajėgas. Laivai, išsirikiavę kovos kutsu jūroje, traukia pirmyn. Lėktuvai jiems daro kelią... .

## MŪŠIS VIRŠUM AKMENS KALNŲ

Sunkios ir atkaklios kautynės vyksta šiuo metu nuo Norvegijos šiaurės ligi Skagerako vandenų. Viena naktimi pasidarė naujas, daugiau kaip 1000 km ilgio šiaurės frontas, kur grumiasi moderniausios vokiečių ir anglų pajėgos. Laivynas ir aviacija šiuo metu drebina akmeninius Norvegijos pakraščius.

Prie Bergeno buvo didžiulės oro ir jūrų kariuomenių kautynės.

Anglų dideli laivyno junginiai norėjo prasiveržti ligi kranto ir sunaikinti čia esančius vokiečių karo laivus, iškėlusius desantus ir juos vėliau saugojusius... .

Į kovą vokiečiai čia buvo paleidę didelius aviacijos junginius.

Naikintuvų eskadrilės be paliovos patruliavo pakrantėje, saugodamos uostą ir besistiprinančios kariuomenės darbus.

Fjordų užutėkiuose plūduriavo hidroplanai. Jie skrisdavo jūron, grįždavo atgal ir tuojau atiduodavo žvalgybos davinius apie anglų laivyno koncentraciją ir plaukimo kryptį.

Temstant buvo pastebėta anglų eskadra, laikanti rytų pietų kursą. Naktis užslinko šiaurės jūron. Keikvienas lakūnų žinojo, kad rytdieną bus grumtynės... . Tuo pačiu metu, kai eskadrilių personalai ėjo ankstyvo poilsio, kad su aušra galėtų sukilti — per bangas slinko pilnais mašinų greičiais, rūsčius pabūklų vamzdžius atstatę, anglų laivynas.

„Pirmą laivą puolėme ryto prieblandoje. Anglai atidarė į mus tokią įnirtą ugnį, kad granatos sprogo be galo greit, iš visų pusių apkabindamos mus.

Bombos krinta apačion.

Viena iš jų pataiko į naikintuvo nosį. Pilkas, metalinis kūnas vandenyje pradeda mažinti savo skubumą.



... Švilpdamos mašinos artėja į tikslą

Krinta kitos bombos. Vėl viena pataiko. Aiškiai matome, kad laivas sunkiai kliudytas.

Kiti užpuola už 30 kilometrų likusias eskadros dalis. Horizonte matyti žaibai tarp vandens ir dangaus.

Grįžtant atgal pasirodo pakrantėje anglių lėktuvai. Jie tuojau puola į mus. Prasideda kova. Skamba metalas visame lėktuve. Tai anglių serija pataikė. Bet už šias kulkas jie užmokėjo.

Margas naikintuvas per arti priskrido ir į jį pataikė kulkosvaidininkas, gulėjęs vonioje (taip vadinamas kulkosvaidininko lizdas, kuris išstumiamas bombonešio papildvėje ir šaudo į puolančius iš apačios). Šviesdamas lyg raketa anglas pasileidžia žemyn, vilkdamas ugnies uodegą.

Lėktuvų skaičius ore padidėja. Dar atskrenda 6 mašinos iš jūros. Bombonešiai susiglaudžia ir ginasi nuo atkaklių anglių. Apačioje akmeninė norvegų pakrantė ir stiklinis fjordų paviršius.

Pasirodo naujos Mc 109 grandys. Dar vienas anglas nueina, nešdamas su savi mi mirtį. . .

Tuo pačiu matyti, kaip šaudo iš karo laivų į horizonte pasirodžiusį priešą. Besikaušančios laivai plaukia įvairiais zigzagais, užpakalyje palikdami ilgas, baltas juostas.

Nauja bombonešių eskadra nueina jūron, rytų kryptim. Naikintuvai medžioja anglus, o mes pasukame į aerodromą naujų bombų. . .

## FLOTILIJOS TRAGEDIJA

Anglų jūrų laivyne yra sena tradicija: — Jei priešas puolė — kovą priimti ir kautis ligi galo.

Tokių atkaklių kovos epizodų nemažai jau įvyko Norvegijos pakrantėse.

Pirmasis atkaklus anglų jūrų kariuomenės žygis — bandymas įsiveržti į Narviko fjordą, pačioje šiaurinėje Norvegijos dalyje.

Narviko uostas — modernus uostas, su keltuvais, geležinkeliais ir kitais įrengimais. Iš čia buvo gabenama rūda Anglijon ir Vokietijon. Dėl šio uosto kilo visa karo audra Skandinavijos pakrantėse, nes anglai minomis norėjo uždaryti kelią vokiečių rūdos laivams, o vokiečiai atgabeno desantą ir jį išlaipino, užėmė uostą. . .

Anglų laivų naikintuvų flotilija bandė įsiveržti į čia. Vokiečiams pavyko kietomis kautynėmis išsilaikyti, nuskandinant keturis anglų laivus. . .

Anglų flotilę vedė „Hardy“ 1500 to naikintuvas, statytas 1936 m. Jo greitis 36 jūrų mylios (1 jūrų mylia — 1852 metrai), ginkluotas 5 pabūklais po 12 cm, 8 priešlėktuviniais kulkosvaidžiais ir 8 torpedų vamzdžiais. Jo įgulą sudarė 175 žmonės.

Vokiečių naikintuvų flotilė, kurią sudarė 6 laivai — naikintuvai, kovą priėmė. Juos rėmė aviacija ir povandeniniai laivai.

Anglai pranešė, kad šiame mūšyje jie nustojo 3 naikintuvų ir buvo priversti atsitraukti. Apie dramatiškas kautynių minutes Narviko fjorde pasakoja matę.

Anglų laivas „Hunter“ (1936 m. statytas, 1340 to, ginkluotas 4 pabūklais po 12 cm ir 8 priešl. kulkosvaidžiais, turįs 145 žmonių įgulą) gavo pataikymą per vidurį, skilo pusiau ir tuojau paskendo.

Laivas „Hardy“ gavo kliudymą į laivo nosį ir taip pat tuojau nuskendo. Dar

vienas anglų laivas buvo tiek sudaužytas, kad nevaldomas užėjo ant sekumos. Bet ir tai visą laiką jis gynėsi ligi buvo galima. . . Iš šio laivo išsigelbėjo 50 žmonių.

Vokiečių naikintuvai taip pat gavo daug rimtų pataikymų. . . Buvo pastebėta ir gaisrų.

Tačiau anglai dar kartą sugrįžo atsilyginti šiai naikintuvų flotilijai. Pereitos savaitės pabaigoje didžiulė eskadra prisiartinė prie Narviko. Ją vedė „Warspite“ kovos laivas, kuriame buvo ir visos eskadros admirolas.

„Warspite“ 1913 metais išėjęs iš dirbtuvės. Paskutiniu metu jis buvo perginkluotas ir modernizuotas. Jam buvo pastatytos naujos mašinos, katilai, apsauginiai šarvai, apsigynimas nuo aviacijos. Jis 30.600 tonų, greitis 24 jūros mylios, ginklavimas 8 pabūklais po 30,1 cm (šaudo ligi 26 kilometrų, sviedinio svoris — 885 kg), 8 pabūklais po 15,2 cm, 8 priešlėktuviniai pabūklai po 10,2 cm, 4 pabūklai po 4,7 cm, 32 pabūklai po 4 cm, 16 priešlėktuvinių kulkosvaidžių, 4 lėktuvai.

Ir kiti anglų eskadros laivai buvo nepalyginamai stipresni. Skelbiama, kad sudėtyje buvęs ir lėktuvnešis. . . Tuo tarpu didžiausias vokiečių laivas Narviko uoste tebuvo tik 1500 to.

Apie šį antrąjį Narviko mūšį sakoma, kad tai buvo negailestingos jūrų kautynės, tokios, kokių mažai istorija žino.

Vokiečiai savo vidutiniais (15 ir 12 cm) artilerijos pabūklais negalėjo dar pasiekti anglų laivų, o šie jau galėjo daužyti iš savo galingų pabūklų vokiečių naikintuvus.

Apie mūšį rašoma, kad eskadros vadas „Warspite“ laive pakėlė kovos vėliavą ir eskadra pradėjo pulti.

Vienas po kito septyni vokiečių naikintuvai buvo kliudyti, sužaloti ir paskandinti. Tuo būdu visos Narvike esančios vokiečių jūrų pajėgos sunaikintos.

Tuo tarpu smulkesnių žinių dar negalime pateikti apie šias kautynes, bet vokiečiai rašo, kad jų jūrininkai jomis suteikė Vokietijos laivynui nemirštamą garbę. . .

## UŽ SAVO KALNUS IR JURĄ

Pasaulinio karo gaisras išsiplėtė viena naktimi norvegų žemėje.

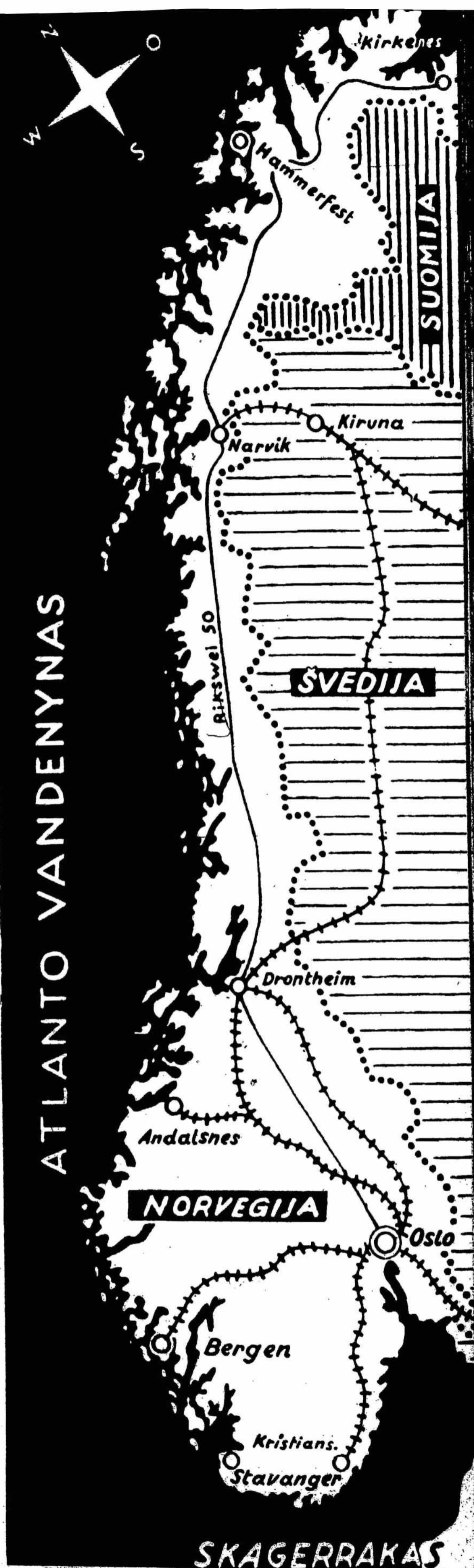
Norvegai atkaklūs žvejai ir jūrininkai (jų laivynas trečioje vietoje pasaulyje!) Tačiau per kelis šimtus taikos metų norvegams nereikėjo kelti ginklo. Ir šiandien jie turi grumtis už savo kraštą, kai jame susikirto dvi didžiosios pasaulinės galybės.

Staigūs įvykiai neleido norvegams sudaryti bendro fronto, o taip pat praveisti planingos operacijos. Tačiau krašto geografinė padėtis labai tinkama partizaniams veiksmams. Akmeniniais kalnais, kuriuose ir dabar dar gilus sniegas, jau klajoja norvegų partizanų būria, o taip pat iš įvairių vietovių išstumti reguliarios kariuomenės daliniai.

Šiems būriams bus patogų vesti naminių karą. Jie gerai žino visus slaptus kelelius, fjordų užutėkius, upes ir perėjas slėniuose.

Pasipriešinimo sėkmė priklausys ne tik nuo palankios gamtos, bet taip pat ir nuo pačių kovotojų atkaklumo. Seksimė šias kovas. . .

Tačiau viena aišku, kad tik geležinis atkaklumas ir didžios kareiviškos pareigos supratimas ligi galo lems vienai ar kitai pusei laimėjimą.



# MOKYKLA IR KARIUOMENE



## Karys

K. Donis

**Viens, du, trys,  
viens, du, trys.  
Kas ten žengia  
kaip karys?**

**Šautuvėlis  
prie peties.  
— Kareivėli,  
kaip jauties? —**

**— Viens, du, trys,  
viens, du, trys,  
aš jaučiuos:  
kaip karys:**

**— Dunda žemė  
po manim,  
nieks manęs  
nebepaims.**

**— Puolė Margis:  
vau, vau, vau,  
bet aš jo  
nebebijau.**

**— Šautuvėli  
atstaciau —  
bėk nuo tako  
kuo greičiau! —**

**Bėgo Margis  
ir visi,  
kam pikta  
mirtis baisi.**

**Ir berniukas  
iš širdies  
spaudė ginklą  
prie peties.**

**Viens, du, trys,  
viens, du, trys —  
auga Lietuvai  
karys.**

## Kodėl būti civiliu lakūnu KONKURSAS

Skelbiame konkursą visų mokyklų mokiniais ir aukštesniųjų mokyklų studentams parašyti straipsnį tema „Kodėl būti civiliu lakūnu“. Iškeltni civilinės aviacijos privalumai, jos reikšmė karo aviacijai (lakūnų paruošimas, propagan-

da, aviacijos idėjos populiarinimas (ir t. t.); galima užsiminti aviomodelizmą, Lietuvos Aero Klubo veikimo svarbą ir iš viso taikintis prie mūsų sąlygų, aplinkumos ir ateities galimybių. Parašyti tarp 8—15 sąsiuvinio puslapių. Straipsnius išsiųsti iki gegužės 20 d. Pasirašyti slapyvardžiu, o tikrąją pavardę, mokyklą, klasę ir amžių surašyti atskirai, užklijuoti vokelyje ir prisegus prie rankraščių įdėti į voką, kurį siųsti kaip rankraščius, voke užrašius — spaudiniai arba rankraščiai. Rankraščiai tešomi vienoje lapo pusėje.

Už penkias geriausias rašinius LAK rūpesčiu paskirtos šios dovanos:

I premija — paskraidinimas su figūromis,

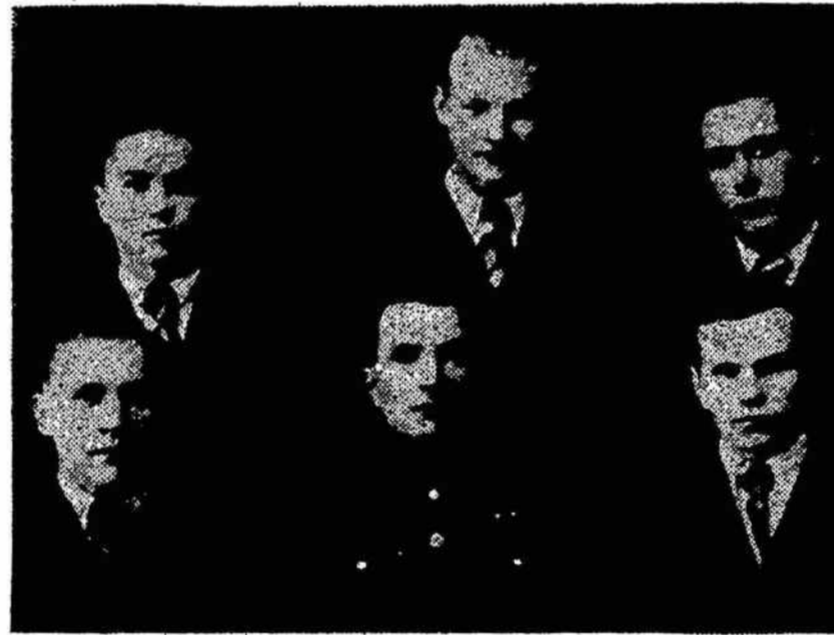
II premija — paskraidinimas be figūrų,

III premija — modelių brėžiniai,

IV premija — modelių brėžiniai,

V premija — modelio brėžinys.

Kartu už atspausdintus straipsnius bus padidintas honoraras.



Panevėžio gimnazijos šaulių kuopos taryba: ats. ltn. G. Liberis, iš deš. J. Januškevičius, iš kairės A. Jasnauskas; stovi — St. Velmiškas, Laurenčikas, St. Kanišauskas.

## ŠAKIAI

Šakiečiai moksleiviai gyvai domisi karo dalykais. „Karys“ iš platintojų graibstyte graibstomas. Gaila, kad dabar visi 10 egz. gimnazijon pareiną „Kariai“ lieka nepadalinti, gauna tik specialiai užsiskę.

19-to mokinių būrio tarybos yra numatytas šis, 1940 metų kultūrinio veikimo planas: 1) karinės literatūros knygynėlio steigimas; 2) viešo šaulių vakaro ruošimas; 3) orkestrėlio steigimas; 4) priešcheminės-priešlėktuvinės apsaugos kursai.

K. B.

## KAUNO „AUŠROS“ BERN. GIMN.

Šaulių būrys, vedamas ats. ltn. Teišerskio, varo pradėtą šaulišką darbą. Ketvirtadieniais įvyksta kariški pratimai. Atsilus orui pratimai bus atliekami ore.

## JAUNIMO KNYGA KIŠKIS PIŠKIS

Viena gražesniųjų paskiausiai išleistųjų knygučių jauniems skaitytojams yra Danutės Čiurlionytės „Kiškis Piškis baltasis bajoras“. Šiaip jos turinio per daug netektų iškelti. Tai, kaip kiškiai išranda margučius, kaip dažo, spalvas renka, išnešioja vaikams Velykinių dovanų, tebūtų paprasta eilinė tema. Ir parašyta ji eiliniškai. Tik Vytauto Didžiojo prisiminimas, jo kilniadvasiškumas apysakaitei duoda šio to idėjiško, to kas knygutę ir karinio auklėjimo požiūriu daro jauniems duotiną, skaitytiną. Be to, vaizduojamieji kiškiai savo veiklumu, sumanumu, darbo meile ir jaunuosius skaitytojus nuteiks tuomi, kas auklėja, kelia, patraukia.

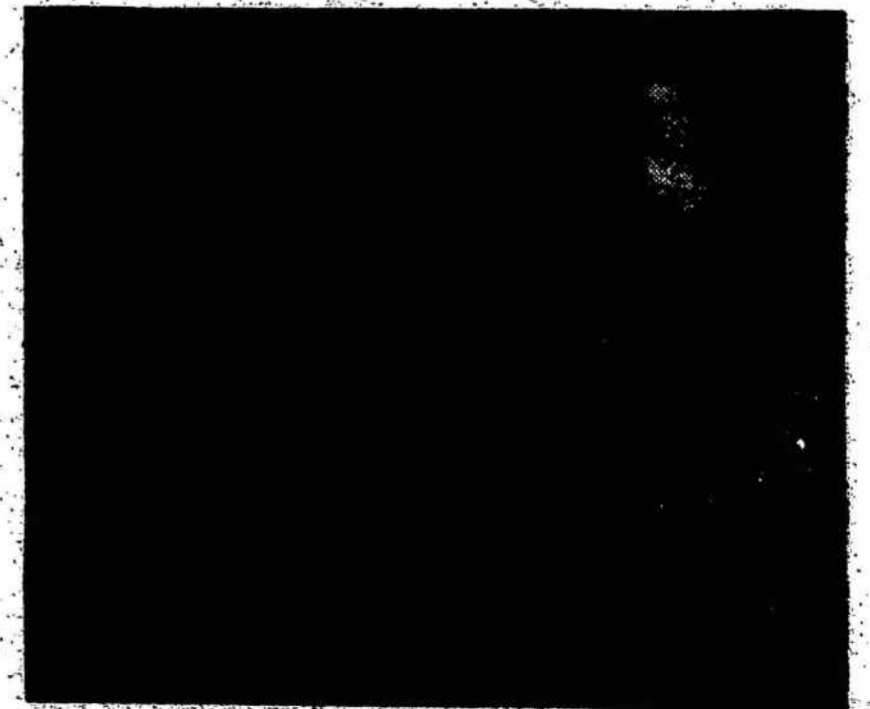
Knygutė didelio formato, dalis piešinių kelių spalvų. Iliustruota D. Tarabildienės. Tik vienas įklijuotinis piešinys blogai laikosi. Čia jau spaudos apsileidimas. (Išleido Spaudos Fondas, 40 psl. Kaina nepažymėta).

K. Augas

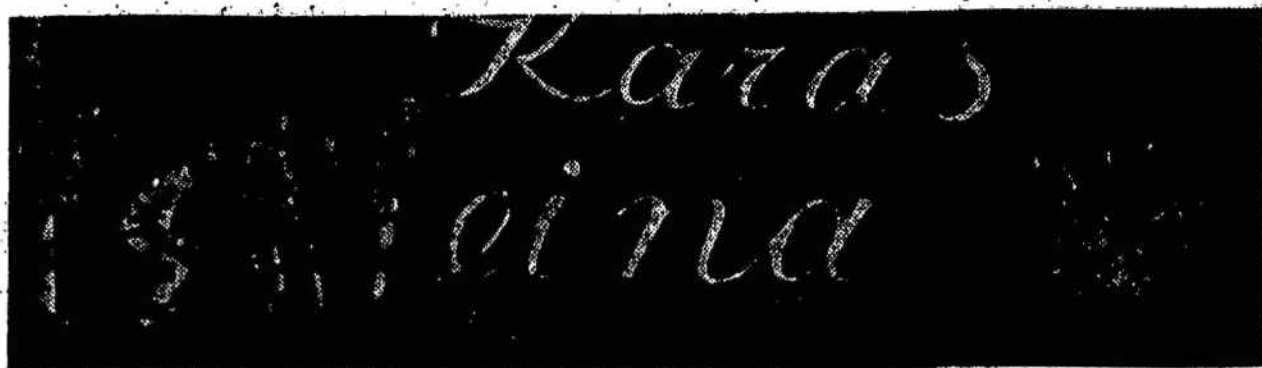
## ŠIAULIAI

Šiaulių valst. bern. gimnazija, kaipo 1939 ir 1940 metais „Kario“ konkurso laimėtoja ir turinti didžiausią prenumeratorių skaičių iš visų Lietuvos gimnazijų, sveikina visų Šiaulių gimnazijos moksleivių taip pamėgtą „Kari“ laimėjimo progą ir linki, kad „Kario“ sėjamos karinės ir patriotinės mintys rastų puikią dirvą plačioje Lietuvos moksleivijoje. Te nelieka nė vieno moksleivio neskaitančio „Kario“ ir nesuprantančio jo svarbumo kariniame bei patriotiniame Lietuvos moksleivijos auklėjime.

Redakcijos prierašas: šiauliečiams dėkojame ir esame džiugiai nu-teikti jūsų judrumu, entuziazmu ir noru dirbti; mus pasiekiančios žinios apie naujus jūsų planus ir kultūriniam darbui atkutimą džiugina.



„Kario“ draugai



Visoje pamiškėje pykši kaip prieš ataką. Miške neramu. Paukščiai išsimeta pulku aukštyn, tai į laukus, ir vėl grįžta atgal. Kas tai būtų? — Tai kaimo vaikai mėgina savo ginklus. Jie mėto savo darbo granatas, padarytas iš šovinio tūtelės. Vaikams buvo užėjęs toks karštis, kad beveik kiekvienuose namuose galėjai matyti bepieluojant tūtelę, bešniukštinėjant parako, begraibant degtukus. Po pietų, kai tik paleidžia iš mokyklos, jie jau ir pyška šile. Pyška atskiri sprogimai, pyška salvės, sudunda trenksmas smarkios granatos, padirbtos iš storo vamzdžio.

Bet ne visiems malonus šitas pyškėjimas. Vieną rytą mokytojas į klasę atėjo nelinksmas, net susiraukęs.

— Vakar pravažiuojančiam pro šilą keleiviui arklys trenksmo išgąsdintas sudaužė vežimą. Kas?.. Pakilo ir nuleido galvas visa klasė, išskyrus mergaites.

— Aš žinau, kad jūs esate geri, — maloniai ir švelniai kalbėjo mokytojas. — Jūs prisipažinote ir aš jūsų nebausiu, bet pagirsiu už jūsų drąsą. Aš žinau, kad jums smagu šaudyti ir mėtyti granatas, bet tai labai pavojinga ir jums ir kitiems... Aš jus myliu, kad jūs jau dabar norite kareiviais būti, bet jūsų granatų mėtymas perdaug pavojingas. Paklausykit manęs.



... Išgąsdintas sudaužė vežimą

Mokiniai prižadėjo.

Tačiau vieną pavakarę, kada saulė pavasariškai šildė ir kartu su pietų vėju gaivino džiūstančias dirvas, o iš mokyklos pasipylė pulkeliai vaikų, tą smagią pavasario dieną baisus trenksmas suardė kaimo ramumą. Išdykėlio ranka granatą, tur būt, metė už pat mokyklos sodo, nes net mokyklos stiklai sudrebėjo.

Kitą rytą mokytojo veidas buvo be galo liūdnas.

— Mano vaikai, — prabilo jis, — jūs visi esate labai geri, tačiau vienas iš jūsų labai negeras... Jei jis bus vyras, — prisipažins...

Tačiau prisipažinti niekas neprisipažino.

Pavakarę jie skirstėsi namo. Iškart jie ėjo pulkeliais, paskui išsibarstė po vieną. Vienas ėjo ir Tarei-

kų Mikutis. Tačiau kas Mikučiui? Ko jo veidelis nuleistas, o žingsniai pastyrę? Ko jis nesidžiaugia šiltu pavasario vėju? Ko nesidairo į gyvuojančias pempes, į vyturius, kurie čyrena ir džiaugiasi virš laukų? Tai jis metė granatą, norėdamas netikusiai pajuokauti, tai jį mokytojas pavadino labai negeru ir jis jautė, kad toks yra.

— Labai, labai negeras, — skambėjo jo ausyse kartūs mokytojo žodžiai, o paskui lyg iš kažkur toli pasigirdo kiti:

— Jei bus vyras, prisipažins... Ėmė švisti Mikučio veidas. Vakare jis buvo visai ramus ir užmigo su kažkokiu nauju tvirtu sumanymu.

Rytą anksti Mikutis jau buvo mokykloje. Tačiau jis nežaidė. Tylėdamas ir rimtas, su tvaskančia širdele jis laukė pamokų. Sukalbėjo maldą. Mokytojas varstė žurnalą. Tada niekeno nešauktas Mikutis staiga atsi-  
stojo ir aiškiu balsu tarė:



Jei bus vyras — prisipažins

— Pone mokytojau. Aš mečiau tą granatą, — ir pasiliko stovėti. Mokytojas pakėlė galvą, ir jo veidas nušvito džiaugsmo spinduliu.

— Mikutis! Vyras esi Mikuti — ir priešęs pabučiavo įkairusį Mikučio veidelį.

— Jei tu išdrįsai prisipažinti dabar, tu būsi drąsus ir tada, kai užaugsi, kai reikės mesti tikrą granatą beginant mūsų motinos Tėvynės laisvę. Būkite, mano vaikai, visada drąsūs ir tiesūs, būkite tokiais visą gyvenimą...

Vaikai buvo taip pat smagūs ir patenkinti. Kiekvienas jų jautė lyg pats būtų ką ypatingai gera padaręs.



Italijos moksleiviai mokosi šaudyti

Balandžio 13 d. liūdni karinio orkestro garsai ir šūvių salvės kapinėse paskelbė, kad vienas kukliųjų tautos didvyrių amžiams užmerkė akis. Tai Vilniaus lietuvis, j. psk. Pranas Kisielius

A. a. j. psk. Pranas Kisielius gimė 1913 m. kovo 3 d. Švenčionių apskrityje, Ignalinos val., Palušės miestelyje, susipratusių lietuvių šeimoje. Ten žengė pirmuosius savo kūdikystės žingsnius ir įgijo pradžios mokslą, o vėliau lankė Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnaziją, kurioje baigė 6 klases. A. a. Pranas iš kūdikystės auklėtas tautinėje dvasioje, ir tolimesniame gyvenime pasilieka karštas lietuvis patriotas. Palikęs gimnazijos suolą ir matydamas, kad lietuvių tautiniam judėjimui remti reikalinga dar daug darbininkų, a. a. Pranas pasiryžo stoti į lietuvių stiprintojų eiles ir sau dirvą pasirinko Lydos apskritį. Čia buvo Vilniaus „Ryto“ švietimo draugijos skaityklos vedėju ir drauge slaptai mokė lietuviškų šeimų vaikus, auklėdamas juos lietuviškoje dvasioje. Tačiau lenkų akis pastebėjo jo darbus ir pradėjo jį sekėti. Prasidėjo tardymai ir tarpymai po kalėjimus.



A. a. j. psk. Pr. Kisielius

Taip bekovojant, atėjo laikas atlikti karinę prievolę lenkų kariuomenėje. Pateko į 13. pėstininkų pulką. Daugelis čia esančių lietuvių mažai tęsuprato lenkiškai. A. a. Pranas, kuris savo drausmingumu jau buvo pradėjęs įgyti viršininkų palankumą ir už gerą šaudymą buvo gavęs grandinio laipsnį, pasiskiriamas aiškinti lietuviams nesuprantamas pamokas. Prisiėngdamas šia priedanga, a. a. Pranas pradėjo visai kitokią veikimą, negu lenkai norėjo. Slaptai gaudavo „Kari“, „Trimitą“, „Mūsų Vilnių“ bei kitus lietuviškus laikraščius, kuriuos dalydavo draugams ir keldavo juose tautinį susipratimą. Deja, šis darbas neilgai jam taip sėkmingai vyko. Atsirado išdavikas, kuris apie šią Prano veiklą pranešė lenkams. Kaip „nusižengėlis“, a. a. Pranas išsiunčiamas į drausmės dalį. Tačiau ir čia veikli jo dvasia nerimsta. Randa ten daugiau tokių „nusižengėlių“ ir vėl dirba pradėta darbą, tačiau platesne vaga dirbti negalėjo, nes lenkai neišleido jo iš akių.

Per savo parapijos kleboną sužinojęs, kad namuose daromos kratos, nujautė sau pavojų ir pasiryžo bėgti į laisvąją Lietuvą. Kaip geriausiai atlikęs visus šaudymo pratimus, Kalėdų švenčių proga gavo atostogų. Namuose sužinojęs smulkmenas, galutinai pasiryžo palikti tėviškę. Brolio ir draugų palydėtas, Linkmenų miestelyje perėjo administracijos liniją ir prisistatė mūsų pašienio sargybai. Tai buvo 1936 m. Kūčių naktis.

Jo asmenybei iširti atvežamas į Kauną. Po to gavo Valstybinės bibliotekos vedėjo vietą Stakliškėse (Alytaus apskr.) ir čia gyvena iki tarnybos Lietuvos kariuomenėje. Į kariuomenę stojo savanoriu 1938 m. gegužės 1 d. Karo tarnybą Lietuvos kariuomenėje atlikti skiriamas į II pėst. divizijos būstinės ryšių kuopą. Būdamas drausmingas ir pavyzdingas karys, 1938 m. birželio 1 d. siunčiamas į ryšių bataliono mokomąją kuopą, radijo klasę, kurią sėkmingai baigė tą patį metų lapkričio 28 d., o gruodžio 31 d. pakeliamas į grandinio laipsnį. Į jaunesniojo puskarininkio laipsnį pakeltas 1939 m. rugsėjo 8 d.

1939 metais, Kalėdų švenčių proga, gavęs atostogų parvyksta jau į laisvą tėviškę. Šių metų kovo mėnesio pradžioje pasijunta nesveikas, tačiau nesileidžia įkalbamas atsigulti. „Kas dirbs už mane, jei aš gulėsiu?“ — buvo atsakymas į visus įkalbinėjimus. Tačiau liga pradeda vis labiau ir labiau jį spausti ir kovo mėn. 17 d. paguldomas į dalies ligoninę, o kovo 19 d. evakuojamas į Karo Ligoninę. Konstatuojama plaučių plėvės ir inkstų uždegimas. Balandžio 11 d. 10 val. 50 min. miršta.

Palaidotas balandžio 13 d. Kauno miesto kapinėse. Jį paskutinėje gyvenimo kelionėje palydėti atvyko visa div. būst. ryšių kuopa, namiškiai ir daug aukštų asmenų. Atsisveikinimo žodį pasakė kuopos vadas mjr. Mašiotas ir Karo Ligoninės kapelionas.

Savo draugams a. a. Pranas buvo drausmingo, sąžiningo kario, karšto patrioto, nepalaužiamos valios ir nenuilstamo darbininko pavyzdys. Mokėjo jis su visais pakalbėti, su visais sutikti ir dėl to jį visi mylėjo ir gerbė, tiek viršininkai, tiek draugai.

Pranai, Tu džiaugdamasis laukei išauštančio pavasario, kad, atlikęs karinę prievolę, vėl galėtum laisvoje tėviškėje dirbti

Balandžio 11 d. Seimas priėmė krašto apsaugos ministro pateiktą Kariuomenės Pirmūnų Sąjungos statutą. Statutas praėjo kaip Lietuvos valstybės ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymo (Vyr. Žin. Nr. 343, eil. 2345) papildymas. Liečiantieji kariuomenės pirmūnų medalio statutą punktai yra šie:

1. Paminėti lietuvių kariškai tautiškam sąjūdžiui, vykusiam 1917—1919 metais svetur ir turėjusiam tikslą atstatyti Lietuvos valstybę ir sudaryti jos ginkluotą pajėgą, steigiamas kariuomenės pirmūnų medalis.

Kariuomenės pirmūnų medalio vyresniškumo eilė — po Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medalio.

2. Kariuomenės pirmūnų medalis — sidabrinis, apskritas. Priešakinėje medalio pusėje atvaizduota lietuvaite, laikanti dešinėje rankoje kardą. Medalio apskritimo viršutinėje dalyje yra reljefinis užrašas „Už Lietuvos laisvę“, o apatinėje dalyje — „Kariuomenės pirmūnai“. Medalio kryžiaus pavidalo plokštumoje atvaizduoti žygiuojantieji Lietuvos kariuomenės pirmūnai su vėliava, kurioje matyti Vytis. Kryžiaus kampuose matyti keturių svarbiausių Lietuvos miestų simboliniai vaizdai.

Antroje medalio pusėje užrašas „1917—1919“. Kompozicijos plane atvaizduoti šautuvas ir kardas, apgaubti ažuolo ir lauro šakelėmis.

Juostelė turi tris išilginius dryžus: žalią, baltą, raudoną. Skersai juostelę prisegama metalinė emaliuota 5 mm pločio lentelė, kurioje pažymėti 1917—1919 m. ir vidury apskritime raidė P.

3. Kariuomenės pirmūnų medaliu apdovanojami kariuomenės pirmūnai.

4. Kariuomenės pirmūnais gali būti: I. Lietuviai kariai ir karo kapelionai, kurie 1917—1919 m. pasaulinio karo metu yra buvę: 1) Vitebsko lietuvių batalione, 2) Smolensko lietuvių batalione, 3) Rovno lietuvių batalione, 4) Sibiro lietuvių batalione, 5) Lietuvių raitelių divizione, 6) 226 lietuvių lauko ligoninėje Ungėnuose, 7) Lietuvių karių sąjungos: a) Centraliniame komitete Petrapilyje, b) Vakarų, Pietų-Vakarų ir Rumunų frontų komitetuose, c) Armijų, įvairių junginių, dalių ir įgulų komitetuose ir rėmę Lietuvos Nepriklausomybės idėją. II. Kiti asmenys, kurie ligi 1918 m. vasario 16 d. aktyviai rėmė tautinės kariuomenės organizavimo darbą ir realiai prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės atstatymo.

Kas yra kariuomenės pirmūnas, sprendžia krašto apsaugos ministro skirta penkių asmenų komisija.

Neigiami komisijos nutarimai gali būti skundžiami. Skundas duodamas ir sprendžiamas 240 str. tvarka.

5. Kariuomenės pirmūnų medaliu Respublikos Prezidento vardu apdovanoja krašto apsaugos ministras. Jis duoda ir apdovanojimo liudijimą.

6. Kariuomenės pirmūnų medalius parūpina, apdovanojimo reikalus ir apdovanotųjų sąrašus veda Krašto Apsaugos Ministerija ir juos pristato ordinų kancleriui.

7. Kariuomenės pirmūnų medalio negali gauti asmenys, kuriems atimtos teisės, nurodytos Baudžiamojo Statuto 28 str., arba kurie yra nusikaltę pabėgę iš Lietuvos kariuomenės, taip pat tie asmenys, kurie nors ir buvę 4 punkte paminėtose organizacijose, sakytomis organizacijoms kenkė.

8. Kariuomenės pirmūno medalis gali būti atimtas tik teismo sprendimu.

9. Jei apdovanojus medaliu paaiškėtų, kad apdovanojimas yra įvykęs prasilenkiant su šio įstatymo nuostatais, arba pasirėmus netikrais duomenimis, tai apdovanojimas krašto apsaugos ministro nutarimu panaikinamas.

10. Apdovanojami kariuomenės pirmūnų medaliu nepasitūrintiems pirmūnams, ne jaunesniems kaip 60 metų amžiaus, gali būti skiriama ligi 50 metų pensijų po 100 litų kiekviena. Pensijos skirstomos 62—72 str. tvarka.

11. Apdovanojami kariuomenės pirmūnų medaliu asmenims teikiamos 50, 59, 75 ir 181 str. numatytos teisės ir pirmenybės.

Paskelbus šį statutą Vyriausybės Žiniose, Kariuomenės Pirmūnų Sąjungos vyriausioji valdyba imsisi priemonių šį statutą tuoju vykdyti, pirmon eilėn rinkdama reikalingas dokumentacijas apie kiekvieną pirmūną.

tautos ir Tėvynės labui, tačiau mirtis neleido tau realizuoti savo svajonių. Ji pasitiko Tave naujo gyvenimo angoje ir pakvietė eiti su savimi. Tu mirei, tačiau Tavo pasėta sėkla atneš Tėvynei derlių ir Tavo vardas ilgai skambės mūsų lūpose.

J. psk. Polekauskas



# KARIUOMENĖS GYVENIMAS

**PASIKEITĖ ESTIJOS KARO ATSTOVAI LIETUVAI.** Ligšiolinis Estijos karo atstovas Lietuvai plk. ltn. Kurt Benno Aksel Mollin, kuris nuolatos rezidavo Rygoje, savo vyriausybės atšaukiamas ir paliekamas karo atstovu Latvijai. Į jo vietą Lietuvai paskirtas naujas gen. št. mjr. Feliks Breede su nuolatine rezidencijos vieta Kaune.

Abu karo atstovai 1940 m. balandžio 10 d. atvyko iš Rygos į Kauną: vienas atsisveikinti, o kitas prisistatyti mūsų kariuomenės vadovybei.

Atsisveikino ir prisistatė: krašto apsaugos ministrui, kariuomenės vadui, Kariuomenės Štabo viršininkui ir Kariuomenės Štabo II skyriaus viršininkui.

Abiejų Estijos karo atstovų garbei kariuomenės vadas Karininkų Ramovėje suruošė pusryčius, kuriuose, be kitų svečių, dalyvavo Estijos įgaliotas ministras Lattik ir mūsų Užsienių Reikalų Ministerijos Politikos Departamento direktorius p. Turauskas.

Naujasis Estijos karo atstovas gen. št. mjr. Feliksas Breede gimė 1900 m. gruodžio 21 d. Leningrade. Mokėsi Talino karo mokykloje, iš kurios 1921 m. išėjo j. ltn. laipsniu. 1933 m. išėjo kuopų vadų kursų ir 1937 m. gen. štabo akademiją. Savanoriu dalyvavo Estijos nepriklausomybės kovose. Nuo 1921 m. iki 1934 m. tarnavo 5. pėst. pulke, o nuo 1934 m. iki 1937 m. ėjo mokslus karo akademijoje Taline. 1937 m. baigęs karo akademiją, iki 1939 m. buvo ypatingų reikalų karininku Kariuomenės Štabo II skyriuje, o nuo 1939 m. iki šių naujų karo atstovo pareigų buvo karo mokykloje. Į majoro laipsnį pakeltas šiais metais.

Už nuopelnus yra apdovanotas Švedijos karaliaus kardų ordino kryžiumi ir paminkliniu Estijos išsivadavimo karo medaliu.

**PALEIDŽIAMĖS IŠ KARIUOMENĖS.** Kareiviai, įsak. Kar. Nr. 90 § 1 užlaikyti karinėje tarnyboje, š. m. balandžio 29—30 d. bus paleidžiami iš kariuomenės.

Kareiviai, kuriems yra suėję ne mažiau kaip 32 metai amžiaus, iš kariuo-

menės bus paleidžiami, kai jie tikroje tarnyboje išstarnaus 12 mėnesių.

**APDOVANOTI UGNIAGESIŲ GARBĖS ŽENKLAIS.** Šiomis dienomis Kariuomenės Štabo viršininkui d. gen. Pundzevičiui buvo įteiktas Lietuvos ugniagesių I laipsnio garbės ženklas.

Ženkla įteikė Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos pirmininkas G. Feterauskas ir ats. plk. ltn. Baltrimas.

Latvijos Ugniagesių Sąjungos teikimu už ypatingus nuopelnus ugniagesybai Latvijos Respublikos Prezidentas š. m. sausio 27 d. apdovanojo ugniagesių garbės ženklais šiuos mūsų ugniagesybos darbuotojus: I laipsnio — ats. plk. ltn. Vitalį Baltrimą ir II laipsnio — inž. plk. ltn. Mečį Kareivą ir dim. mjr. Kazį Petkevičių.



Psk. Br. Čibonis

**ATSIŠVEIKINO SU KARIUOMENE DARBŪSTUS IR PAVYZDINGAS KĖSTUTĖNAS.** Šiomis dienomis su kėstutėnų pulko eilėmis atsisveikino 5. p. D. L. K. Kėstučio pulko likt. psk. Bronius Čibonis-Čibinskas, išstarnavęs pulke 11 metų.

Puskarininkis Br. Čibonis gimęs 1908 m. Rokiškio aps., Panemunio vl., Pašeriaukščių km. ūkininko šeimoje. 1929 m. gegužės 1 d. buvo pašauktas atlikti karinę prievolę ir paskirtas į 5. pulko mokomąją kuopą. Nors psk. Br. Čibonis buvo savamokslis, tačiau uoliai dirbdamas pralenkė ir aukštesnio išsilavinimo draugus: mokomąją kuopą baigė pirmuoju. Tų pat metų lapkričio mėnesį pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį ir kaip pavyzdingas kadrinis paliekamas mokomoj kuopoj. Vėliau pakeltas į puskarininkio laipsnį. Likęs liktiniu, atliekamu laiku mokėsi ir baigė 4 gimnazijos klases. Kaip sumanus liktinis buvo renkamas į puskarininkių ramovės valdybą, taupomosios skolinamosios kasos valdybą ir skiriamas eiti kitas atsakingas pareigas daliniuose. Šalia tiesioginių darbų ir pareigų, psk. Čibonis mėgdavo rašinėti korespondenci-

jas „Kariui“, „Trimitui“, „XX Amžiui“ ir kitiems laikraščiams. Per visą tarnybos laiką nenuilstamai dirbo, nesigailėdamas savo brangiausio turto — sveikatos. Buvo pasiryžęs dar ilgai dirbti, tik, deja, toms svajonėms kelią užkirto liga. Kadangi liga turi ryšį su tarnyba kariuomenėje, tai psk. Br. Čibonis pripažintas karo invalidu ir išėjo į pensiją.

Psk. Br. Čibonis buvo sugyvenamas ir draugiškas, todėl buvo mylimas ne tik liktinių puskarininkių, bet ir viršininkų. Už nuopelnus Lietuvai apdovanotas D. L. K. Gedimino ordino III laipsnio medaliu.

Gr. L. Kančauskas

**2. INŽINERIJOS BATALIONAS.** Balandžio 7 d. batalione buvo suruoštos draugiškos stalo teniso rungtynės su Linkaičių Š. Aru. Kadangi nevisi bataliono tenisistai galėjo rungtis (atostogos, tarnyba), sunkus buvo priešinimasis ir pralaimėta 10:7.

Balandžio 8 d. geležinkelių kuopos kariais kuopos vadas skaitė paskaitą-pasikalbėjimą „Karys — pareigos vyras ir Vyriskas vyras“. Pasikalbėjime buvo paliesti įvairūs naudingi ir įdomūs įvairių sričių dalykai.

J. psk. Abramavičius

**KUPIŠKIO ĮGULA.** Balandžio 5 d. mažieji karių draugai, Kupiškio pradžios mokyklos mokiniai, įgulos salėje vaidino kariais nemokamai. Tuo parodo norą su mūsų kariais bendrauti.

Ad. Jon. Šarkiūnas

**3. ARTILERIJOS PULKO 1. BATERIJA.** Artinantis pavasariui sukryžė ir sportininkai. Ieško naujų jėgų jaunų kareivių tarpe.

Per švietimo pamokas duodama pasireikšti ir jauniems kareiviams, įvairių sričių specialistams. Pavyzdžiui, jaunas kareivis medikas turi paruošti pranešimą, kaip elgtis ištikus nelaimėi, kaip suteikti pirmąją pagalbą ir t. t. Kiti taip pat iš savo sričių ką nors paruošia. Esantiems beraščiams būrio vadas paskyrė po mokytoją iš baigusiuju po keletą klasių, kurie turi juos mokyti. Po mėnesio laiko būrio vadas patikrina, kas išmokta, ir duoda tolimesnių nurodymų.

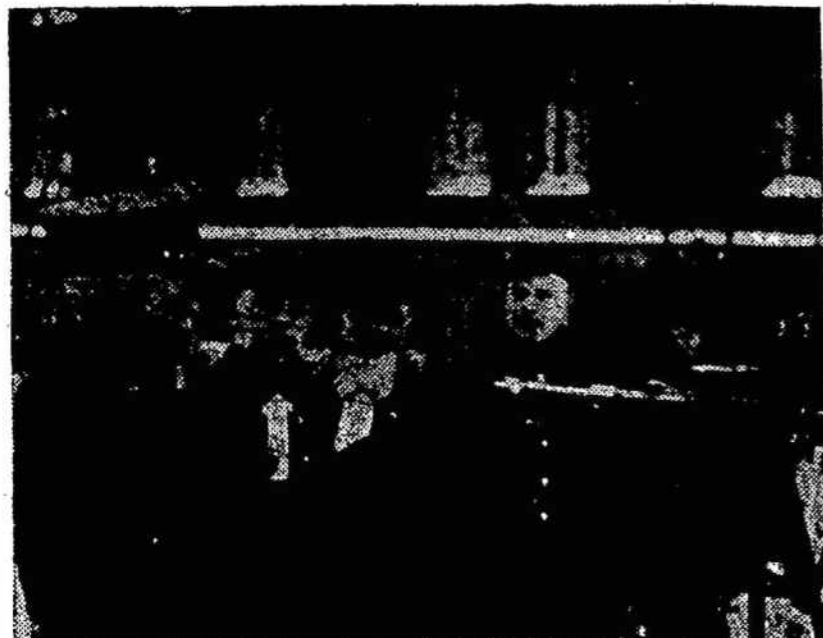
J. kar. Br. Sprindys

**PAKĖLIMAI.** Mjr. M. Repšys pakeltas į pulkininko leitenanto laipsnį ir paleistas į atsargą. Kaip Vyčio kryžiaus ordino kavaliarius, ir atsargoje būdamas turi teisę dėvėti karinę uniformą.

Kpt. J. Brusokas į majoro ir j. ltn. V. Augulis-Kazlauskas į leitenanto.

Puskarininkiai Jonas Vėjelis, Vaclovas Valatka, Antanas Bartušis ir Eugenijus Lelėnas, baigusieji Karo Mokyklos XX laidos kursą, pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį.

**NAUJA KARIŪNŲ RAMOVĖS VALDYBA.** Papildžius kariūnų ramovės sta-



Jaunujų kareivių pamoka

tutą. dabar ramovės valdyba tvarkys visą kariūnų netarnybinių gyvenimą, ruoš įvairius minėjimus, leis leidinius, rengs rungtynes, šventes ir t. t. Mokyklos viršininkas patvirtino kariūnų ramovės valdančiųjų pareigūnų sudėtį: Ramovės globėjas — gen. št. plk. ltn. Listopadskis, spaudos - literatūros vadovas — gen. št. plk. ltn. Juknevičius, ramovės seniūnas — ltn. Sakalauskas, sporto vadovas — ltn. Krištaponis. Taip pat paskirti sporto šakų vadovai.

Kariūnų valdybą sudaro: kar. psk. Danieliūs — šeimininkas, kar. psk. Paransevičius — tradicijų vadovas, kar. j. psk. Andriulis, asp. Kačanauskas, asp. Šaulys — nariai; kar. gr. Valančius — sekretorius.

— Kariūnų ir aspirantų žurnalo „Kariūno“ sudaryta redakcinė komisija iš: kar. psk. Paransevičiaus, kar. gr. Navicko, asp. Surdoko ir asp. Paulionio. „Kariūno“ redaktorius yra j. ltn. Tamulaitis.

— Po Velykų atostogų geresniems mokyklos stalo tenistams nustatyti buvo suruoštas kvalifikacinis turnyras, kuris jau pasibaigė. Per turnyrą paaikėjo stalo tenistų pajėgumas. Iš dalyvavusių turnyre pirmas keturias vietas užėmė: kar. gr. Sobieskis, kar. psk. Januškis, kar. j. psk. Andriulis ir asp. Žitkus.

J. N.

**ZENITINĖS BATERIJOS.** Balandžio mėn. pirmomis dienomis tarp zenitinių baterijų buvo suruoštas stalo teniso pirmenybės. Pirmenybės buvo pravestos taškų sistemą, sužaidžiant po dvi partijas žaidėjams. Pirmenybes laimėjo I. zenitinė baterija.

**Priešlėktuvininkas**

**1. PĖST. D. L. K. GEDIMINO PULKAS.** Nauju Vilniaus įgulos dalių švietimo vadovu paskirtas kun. kapelionas Kazimieras Pukėnas.

Muzikas Sinius jaunos ir viduriniojo šaukimo kareivius trečiadieniais ir penktadieniais moko dainų. Pamokomis visi labai domisi. Netrukus bus suorganizuotas stiprus choras.

Pulko karininkai kiekvieną mėnesį iš savo algų „galūnes“ centus aukoja pulko žuvusių karių žuvimo vietoms pažymėti. Iš šių kuklių sumų kas mėnuo susidaro po keliasdešimtis litų.

Pulko likt. puskarininkiai papildyti savo ramovės biblioteką, pasinaudodami pigių knygų mėnesiu, nupirko 143 knygų tomus.

**Psk. A. Umbrasas**

**TAURAGĖS ĮGULA.** Tauragės valstybinės gimnazijos aštuntųjų klasių moksleiviai balandžio 7 d. 7. pėst. pulko kariams suvaidino net du kartu veikaliuką „Ugnis iš Nemuno“.

Mišrusis gimnazijos choras, mokytojo Ilčiuko vadovaujamas, padainavo kariams kelioliką liaudies ir mūsų įžymesniųjų muzikų dainelių.

**3. DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS.** Balandžio 7 d. pulko kariams buvo suruoštas linksmavakaris. Programą, kuri susidėjo iš inscenizacijų, muzikos, dainų ir dalinių apdainavimo, atliko pulko kariai, gr. Labucko vadovaujami.

Pradedant š. m. sportinio šaudymo sezoną, balandžio 6 ir 8 d. pulko šaudykloje buvo suruoštos draugiškos rungtynės. Prieš rungtynes pulko vadas gen. št. plk. Reklaitis pasveikino sportinio šaudymo

dalyvius karininkus ir likt. puskarininkius, ragindamas kuo daugiausia domėtis sportiniu šaudymu ir palinkėjo kuo geriausios sėkmės. Po rungtynių paaikėjo, kad praėjusiais metais sportiniame šaudyme pirmavę šauliai, šiais metais taip pat žada pirmųjų vietų niekam neužleisti. Iš karininkų laimėjo I vietą — kpt. Čeponis — 136 t., II v. — ltn. Nakutis — 135 t., III v. ltn. Mituzas — 120 t. Iš puskarininkų: 1 v. psk. Taunys — 134 t., II v. psk. Merkelis — 116 t. ir III v. j. psk. Valaitis — 112 t.

Atšilus orui pulko kareiviai, laukdami paukštelių-giesmininkų, jiems apsigyventi ruošia namelius, nes atsikėlus į Vilnių pulko rajone nerasta nei vieno inkilėlio. Čia iniciatyvą parodė 2. esk. būrelis kareivių, laisvalaikiais padirbdami inkilėlius.

**Psk. S. Garliauskas**

**PAPIGINTA KNYGA KAREIVIŲ TARPE.** Ryšių bataliono kareivių biblioteka knygomis turtinga. Čia mes gauname visas naujienas. Bet kai kurie mūsų vyrai pasinaudojo ir papigintu knygų mėnesiu, išgydami nuosavybėn po keletą įvairaus turinio knygų iš savo kareiviškos kišenės. Jas gražiai popieriu apvelka ir kitam skolindamas perspėja: „Tik nesutepk!“

Dabar mūsų telegrafo-telefono kuopoj tokių pirktų, einančių iš rankų į rankas, knygų matyti nemažas skaičius.

Kareiviai nepaprastai domisi dabrtiniais pasaulio įvykiais. Radijo garsiakalbiai būna apgulti. Nesulaukdami rytinės spaudos, patys bėga į kioskus laikraščio.

**VILNIAUS GELEŽINKELIŲ KOMENDANTŪRA,** apsaugos kuopa. Balandžio 9 d. buvo suruošta ekskursija į Antakalnį. Apžiūrėjome šv. Petro ir Povilo bažnyčią ir Lietuvių Mokslo Draugijos muziejų.

Nors ir negausūs, bet savotiškai įdomūs yra šio muziejaus eksponatai. Be to, čia yra kambarys, kuriame gyvena ir dirbo Lietuvos atgijimo patriarchas Dr. J. Basanavičius. Dalis šio muziejaus eksponatų yra paties dr. J. Basanavičiaus surinkta ir sutvarkyta.

Dar pasigrožėję nuo Trijų Kryžių kalno Vilniaus miesto vaizdais, grįžome namo.

**J. psk. Juozas Sipavičius**

**3. PĖST. VYTAUTO DIDŽIOJO PULKAS.** Balandžio 7 d. jauniems kareiviams buvo suruoštas trumpas literatūros, muzikos ir dainos vakaras - šiupinys. Visus linksmi nuteikė kariūn. k. Sodaičio paskaitytas feljetonas „Velykos be Onytės“ ir kariūn. k. Vingio „Jauno kareivio laiškas“. Gr. Morkus ir j. kar. Stokas gražiai pagriežė armonika. Tačiau labiausiai visiems patiko „Linksmieji broliai“ — kariūn. kand.: Sodaitis, Glauzeris ir Šneideris. Iš jų nuotaikingų dainelių visi turėjo gardaus juoko. Pabaigai 2. kuopos jaunų kareivių choras, kar. k. Sodaičio vedamas, sudainavo: „Pajūriais, pamariais“, „Tau, sesule, puikios gėlės“ ir „Žygis į Vilnių“.

Šį šiupinį suorganizavo stažuojantieji pulke kariūnai kandidatai; kitą šiupinį jie žada suruošti išvažiuojantiems į atsargą kareiviams.

Pereitą savaitę įgulos kariams nemokamai buvo rodoma spalvota filma „Kristaus gyvenimas“.

**JSo**

**III PĖSTININKŲ DIVIZIJOS ŠTABAS.** Balandžio 6 d. III PD ryšių kuopos kariai šaulių namuose surengė šeimyninį meno vakarą. Programą atliko patys kariai, paskaitydami savo kūrinėlius, ir psk. Viržinto vadovaujamas kareivių oktetas, kuris padainavo per dešimt karinių ir liaudies dainų.

Savo kūrinėlius skaitė: j. psk. Jonaitis — „Jauno kareivio Mikoliuko Retadainčio karinė tarnyba“ ir „Kupletai karinėmis temomis“, eil. Kupaitis — „Laiškas palikusiai kaime mylimajai“ ir jaun. kar. Jankauskas — du eilėraščius „Aš laimingas“ ir „Raudoni debesys“. Be to, kuopos kareivių muzikantų-mėgėjų stygų orkestras pagriežė keletą kaimiškų polkučių.

**Vr.**



Sporto vadovas

**IŠLYDĖTAS Į ATSARGĄ PSK. J. ASEVIČIUS.** Balandžio 10 d. išėjo į atsargą P. L. P. Karo Mokyklos liktinis puskarininkis Juozas Asevičius. Jis 1930 m. gegužės 1 d. buvo pašauktas atlikti karinę prievolę. Atvyko 2. pėst. pulkan ir buvo paskirtas sanitarijos puskarininkiu mokyklon, kurią 1931 m. gegužės 7 d. baigė pažymiu „gerai“ ir pakeltas į san. jaun. puskarininkio laipsnį. Kaip gabus ir sumanus puskarininkis, paliktas tarnauti Karo Ligoninėje. Atlikęs karinę prievolę, ten pat pasiūliko tarnauti liktiniu. Karo Ligoninėje psk. Asevičius tarnavo iki 1933 m. Tais metais vasario 22 d. perėjo tarnauti P. L. P. Karo Mokyklon. 1933 m. kovo 7 d. pakeltas į puskarininkio laipsnį. Tarnaudamas Karo Mokykloje visą laiką ėjo atsakingas ūkvaizdžio pareigas. Už gerą tarnybą 1934 m. apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino III laipsnio medaliu.

**J. Leonavičius**

## ŠAULIŲ GYVENIMAS

**ŠAULĖS LINKSMINA LIGONIUS.** Balandžio 7 d. L. R. Kr. S-joj A. Panemunėje Kauno šaulės surengė gražų ir įdomų dainų ir muzikos koncertą. Programoje buvo smuiko muzika, solo ir su-tartinės dainos. Kariai ligoniai sesėms šaulėms reiškia nuoširdžią padėką.

**ŠAULIŲ SKAITYKLA LENTVARYJE.** Šaulių geležinkeliečių Lentvario būrio rūpesčiu, balandžio 7 d. įvyko Lentvaryje šaulių skaityklos atidarymas. Skaitykloje yra periodinė spauda, lotto, šachmatai.

M.

**KOVO 20 D. MIRĖ KAZYS DIBURYS,** Kulių (Kretingos v.) šaulių būrio šaulys. Velionis prieš mirtį Kulių šaulių būriui padovanojo 1 ha žemės.

**TAUTOS VALANDOS,** rengiamos Skuodo šaulių kuopos ir vykdomos sekmadeniais, susilaukė didelio susidomėjimo. Balandžio 7 d. ats. ltn. Andriejausko paskaitos „Pasirengusi tauta“ klausėsi net 400 žmonių.

**ŠAULIŲ SAJUNGOS TEATRAS,** vadovaujamas Valstybės Teatro artisto J. Monkaus-Monkevičiaus, parengė scenai J. Straždo pjesę „Sugrižo“ ir balandžio 22 d. vaidins Valstybės Teatre.

**VILJAMPOLĖS MOTERYS ŠAULĖS** balandžio 14 d. surengė paskaitą „Moters vaidmuo šeimoje, visuomenėje ir tautoje“ — skaitė šaulė Pavaikienė. Be to, meninę dalį atliko šaulės: O. Rymaitė, Kauzienė ir Rajauskaitė.

**RASEINIŲ G-JOS ŠAULIŲ MOKSLEIVIŲ SUSIRINKIMUOSE** buvo plačiai nagrinėjami lengvieji ir sunkieji karo patalpai. Dėstė vietos įgulos karininkai.

**TAURAGĖS MOKYTOJŲ SAM-JOS ŠAULIAI** balandžio 13 d. prisiekė. Rinktinės vadas mjr. Stakionis naujuosius šaulius pasveikino. Buvo paskaita apie Vladą Pūtį ir meninę dalis.

**ŠIAULIŲ M. 34 ŠAULIŲ BŪRIO** vadovybė balandžio 9 d. pradėjo paskaitų ciklą šauliams. Paskaitos įvyks du — tris kartus per savaitę. Pirmąją paskaitą apie senovės lietuvių skaitė šaulys dr. Stankaitis.

**GRUSTĖS (MAŽEIKIŲ R.) ŠAULIAI** Guobos pradžios mokykloje įrengė sceną ir padarė dekoracijas. Kadangi m-los patalpomis šauliams tenka dažnai naudotis, šauliai neturtingiesiems mokiniams paskyrė 25 lt. pašalpos.

**TAURAGĖS ŠAULIŲ TEATRAS** kovo 31 d. šaulių namuose vaidino „Ponią Barbę“. Šaulių choras, vedamas muz. Vacbergo, padainavo.

**IŠGELBĖJO SKĖSTANTĮ.** Paskutinio potvynio metu Vilkaviškyje Šeimenos upėje skendo berniukas A. Leikus. Šaulys V. Tautkevičius eidamas per tiltą pamatė skėstantį ir išgelbėjo.

**ŠAULIŲ RAITININKŲ** skyrius įsteigtas prie Keturvalakių (Vilkaviškio r.) šaulių būrio. Vadovauja šaulys psk. J. Padelskas.

## ■ KAS NAUJA LIETUVOJE

**TAUTININKŲ VADŲ SUVAŽIAVIMAS.** Balandžio 13, 14 dienomis Kaune posėdžiavo apskričių tautininkų pirmininkai. Suvažiavime kalbas pasakė min. pirm. Merkys, dr. Cesevičius, Statkus ir k. Pasisakyta politiniais, ekonominiais ir kultūriniais klausimais.

**DARBININKŲ VAIKAI VASAROS POILSIUI** ir šiemet bus siunčiami į kaimą. Tuo rūpinasi „Lietuvos Vaiko“ draugija.

**DURPĖMS KASTI 10 MAŠINŲ** užsakyta Vokietijoj. Iki šio sezono darbų pra-

džios jas tikimasi gauti. Mašinos užsakytos tikslu padidinti durpių gamybą.

**INTERNUOTŲJŲ IR ATBĖGĖLIŲ REIKALAI** į Vokietiją jau sutikta įsileisti iš viso 5.500 lenkų. Šiuo metu jų yra išvykę jau arti 3.000. Taip pat susitarta su Estija išsiųsti ten apie 5.000 atbėgėlių. Tokiu būdu ši sunki Lietuvos našta po truputį lengvėja.

**VILNIAUS APSKRITY 11 SVEIKATOS PUNKTŲ.** Lenkų laikais jų buvo — 7. Punktai tikrina ir pradžios mokyklų mokinių sveikatą.

**DIDELĘ MOKYTOJŲ SEMINARIJĄ** Rytų Lietuvai nuo rudens ruošiamasi atidaryti Vilniaus srityje.

**SUSISIEKIMO MINISTERIJOS ĮSTAIĞOS** jau keliasi į Vilnių. Kaune sumažės apie pusantro tūkstančio gyventojų.

**IŠVYKS 5.000 ŽYDŲ.** Gautas leidimas per Sov. Sąjungą į Palestiną išvežti apie 5.000 žydų.

**DRUSKA IR SKYSTAS KURAS Į LIETUVĄ** šiuo metu gabenamas dideliais kiekiais. Iš SSSR vežama net 150 vagonų druskos. Pagyvėjo įvežimas ir į Klaipėdą, per kurią laivais atvežama akmens anglių, cemento, vielos, skardos ir k.

**MEDELIŲ SODINIMO PROPAGANDA.** Mažėjant miškų atsargoms, rūpinamasi kuo daugiau pasodinti naujų medelių. Tam reikalui yra parengta apie 100 milijonų tinkamų sodinti medelių ir daigų. Šiemet visi gyventojai raginami kuo daugiau medelių pasodinti.

**KLAIPĖDOS LAISVOJOJE ZONOJE** prekių stotis jau įsteigta. Patalpos kol kas dar tik ruošiamos.

**ŠELPS GAUSIAS VILNIAUS SRITIES LIETUVIŲ ŠEIMAS.** Gegužės 5—12 dienomis skelbiama šeimos savaitė šūkiu: tvirta, gausi ir sveika lietuviška šeima. Kaip visuomet, motinos diena ir šeimos savaitė bus minima kuo plačiausiai, organizuojamos programos ir pasiryžta kuo daugiau sušelpsti Vilniaus srities gausias lietuvių šeimas.

## ■ S P O R T A S

**NAUJAS KSS PIRMININKAS.** 6. PP II bn. vadui ir kartu KSS pirmininkui gen. št. plk. ltn. Listopadskui išvykus į P. L. P. Karo Mokyklą, balandžio 7 d. Telšių įgulos karininkų ramovėje įvyksiamame KSS visuotiniame narių susirinkime nauju KSS pirmininku išrinktas mjr. Urbonas.

J. Zonys

**KARO ATTACHÉ'S GEN. ŠT. PLK. LANSKORONSKIO AUKA KSS.** Lietuvos karo attaché Paryžiuje gen. št. plk. Lanskoronskis KSS sąjungai atsiuntė malonų laišką ir paaukojo 200 litų.

J. Zonys

**IŠ I. KLASĖS KREPŠINIO PIRMENYBIŲ.** Balandžio 9 d. buvusiose vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Grandis nugalėjo LGSF 49:28 (21:15). Ir CJSO įveikė A. Technikos Mokyklą 52:26 (21:17).

Balandžio 10 d. buvusios dvejų vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės baigėsi staigmenomis, nes pirmaujančios: Aušra pralaimėjo prieš GŠ Kovą 18:20 (11:14) ir Karo Mokyklą pralaimėjo prieš Taurą 21:23 (11:11).

Balandžio 13 d. buvusios vyrų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynės tarp

Grandies ir GŠ Kovo baigėsi didele staigmena, nes GŠ Kovas įveikė pirmaujančią Grandį 33:30 (20:20). Kitose tos dienos rungtynėse IV gimnazija nugalėjo LFLS 21:19 (2:11).

Balandžio 14 d. buvusiose vyrų krepšinio pirmenybių rungtynėse Tauras nugalėjo ATM 34:22 (17:11). CJSO po dviejų pratęsimų įveikė Aušrą 31:30 (18:9, 30:30).

Balandžio 15 d. buvusiose krepšinio pirmenybių rungtynėse LFLS nugalėjo Grandį 23:22 (15:12). Ir IV gimnazija įveikė LGSF 20:18 (12:8).

**STUDENTŲ IR MOKSLEIVIŲ SPORTO VAKARAS.** Balandžio 12 d. Kūno Kultūros Rūmuose Akademinio Jaunimo Sporto Sąjungos iniciatyva buvo įvykdytas gražus studentų ir moksleivių sportinio bendradarbiavimo vakaras, kurio metu buvo sužaista trejos vyrų krepšinio rungtynės ir vienos moterų. Rungtynėse gimnazistai nugalėjo studentus: A. Technikos Mokykla įveikė „Plieną“ 36:27 (16:14). Kauno IV gimnazija nugalėjo „Achilą“ 25:22 (13:3). Aušra įveikė Neo Lietuviją 26:20 (18:9). Bet akademikų garbę apgynė studentės, kurių „Gražina“ įveikė Aušros gimnazistes 17:9 (3:5).

**ŠIAULIŲ SAKALAS KAUNE.** Balandžio 14 d. Kaune viešėjo Šiaulių Sakalo sportininkai ir turėjo dvejas rungtynes su Grandimi. Krepšinį laimėjo Grandis 49:15, o stalo tenisą laimėjo Sakalas 5:2.

**KARO MOKYKLA — JEZUITŲ GIMNAZIJA.** Balandžio 14 d. Karo Mokyklos sporto salėje buvusiose draugiškose stalo teniso rungtynėse Karo Mokykla įveikė Jezuitų gimnaziją 6:0.

**VILNIAUS LDS SPORTININKAI KAUNE.** Balandžio 14 d. Kūno Kultūros Rūmuose buvo Vilniaus ir Kauno Lietuvos Darbo Sporto sportininkų visa eilė draugiškų rungtynių. Tinklinį laimėjo vilniečiai: vyrai 2:0 (15:6, 15:6), moterys 2:0 (15:2, 15:4). Krepšinyje nugalėjo kauniškiai 39:25 (12:11). Boksinių susitikimą laimėjo Kaunas 7:5 Stalo tenisą laimėjo Vilnius 5:1. Be rungtynių kauniškiai dar pašoko tautinių šokių.

Vakare Vilniaus LDS sportininkai dalyvavo vėliavų nuleidimo iškilmėse Karo Muziejaus sodelyje ir prie Nežinomojo Kareivio kapo padėjo vainiką.



Vilnietės sportininkės

## KARINĖS ŽINIOS

### ANGLŲ ZENITINĖ ARTILERIJA

Vokiečių karinės spaudos žiniomis, reguliarioje Anglijos kariuomenėje yra 7 zenitinės artilerijos pulkai su 21 sunkia ir 4 lengvosiomis baterijomis, 2 šviesosvaidžių pulkai su 4 baterijomis ir 6 atskiros šviesosvaidžių baterijos. Šiaurės Airijoje yra atsarginė zenitinės artilerijos brigada. Šią brigadą sudaro 2 zenitinės artilerijos pulkai su 6 sunkiom ir lengvom baterijom kiekviena ir 1 šviesosvaidžių pulkas su 4 baterijomis.

Teritorinėje kariuomenėje yra priešlėktuvinės apsaugos korpusas, kurį sudaro 5 divizijos su 22 brigadomis. Visa tai sudaro 39 sunkiosios ir 13 lengvųjų zenitinės artilerijos pulkų, 1 atskira sunkioji baterija, 2 atskiros lengvos baterijos, 8 šviesosvaidžių pulkai su 25 baterijom ir 27 šviesosvaidžių batalionai su 106 baterijomis. Šiuo metu visos 5 divizijos dar nėra visiškai sukomplektuotos, bet netrukus tai numatoma.

**CHEMINIAI TANKAI.** Ž. Amerikos kariuomenėje įvesti labai greiti tankai, kurie išmeta nuodingas medžiagas tokio stiprumo, kad nuo jų negelbsti paprastos dujokaukės. Prieš tokias medžiagas reikia vartoti dujokaukes su deguonio atsarga. Tankas gali paimti su savimi apie 1/2 + fosgeno. Tai pakanka užnuodyti plotui apie 450 m ilgio ir 90 m pločio. Užnuodyto rajono negalės pereiti kariai, turį paprastas dujokaukes. Amerikos spaudos žiniomis, tokius pat tankus turi jau ir Europos kariujančios valstybės.

**ATEITIES PABŪKLAS.** Anglų laikraštyje „Daily Telegraph“ buvo paskelbta, kad Vokietijos Krupo pabūklų fabrike šiuo laiku daromas didžiausias pasaulyje artilerijos pabūklas. Jo šaudymo tolis bus apie 250 km. Sviedinio svoris apie 300 kg. Anglai mano, kad toks milžiniškas pabūklas negalės daug šaudyti, nes greit susidėvėtų. Tenka laukti, kad iš tokio pabūklo gali būti apšaudomi tolimi nuo sienos prancūzų miestai. Taip buvo ir Didžiojo karo metu. Vokiečiai iš panašaus pabūklo (tik mažesnio) buvo apšaudę Paryžiaus miestą.

**LAIVŲ STATYBA JUNG TINĖSE VALSTYBĖSE.** Kai Europoje vedamas karas ir jūroje naikinami kariujančių bei neutralių kraštų laivai, Jungtinėse Amerikos Valstybių laivų statyklose nepaprastu smarkumu statomi nauji laivai. Laikraštyje „New-York Herald Tribune“ pranešama, kad šiuo laiku Ž. Amerikos laivų statyklose statomi 92 karo laivai, 502.165 t talpos. Jų tarpe yra 3 linijos laivai (vienas 35.000 t ir du po 40.000 t talpos), vienas lėktuvnešis, 4 lengvieji kreiseriai, 8 eskadros torpedininkai, 8 povandeniniai laivai, 4 povandeninių laivų naikintuvai. Statoma taip pat daug prekinių laivų, 1.230.259 t talpos, jų tarpe 141 prekinis garlaivis. Laivų statyba varoma tokiu pat smarkumu, kaip ir Didžiojo karo metu. Pr. metais Jungt. Valstybėse pastatyta 460 karo ir prekinių laivų.

## REDAKCIJOS ATSAKYMAI

**Juozui Astrauskui.** Atsiųskite Jono Valaičio nuotrauką. Netrukus dėsimė aprašymą apie jį.

**Juozui Kavaliauskui.** Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ nuo balandžio 1 d. iki rugpiūčio 1 d.

**P. Kiškūnui.** Aprašymą apie A. Sereiką gavome. Įdėsime.

**Lietuviui.** Pirmą mėginink moksleivių žurnalams rašyti apie sau artimą ir pažįstamą gyvenimą, nes karių gyvenimo motyvai Tamstai sunkiau įsijaučiami, svetimesni.

**Zalvyriui.** Vistik Tamsta mūsų patarimu nepasinaudojai, teberašai sieksnius eilėraščių ir juose susipainioji. Beletristikoj — ruduo, kai mūsų skaitytojai pavasariškai nusiteikę. Tat ir nepasinaudojom.

**Atsargai.** Tamstos juokai nejuokingi, o piešiniai taip blogai ir baisiai padaryti, kad panašioms spausdinti reiktų įvesti kokį baisių skyrių.

**A. K.** „Pirmąsias dienas“ kada nors įdėsime. „Jaunojo savanorio“ temom norime leisti pailsėt skaitytojams.

**P. Gauliai.** Eilėrašty labai daug liūdesio, o jauniems gi — pavasaris, giedra. Rašyk moksleivių laikraščiams. Daug B. Brazdžionio įtakos, bet tai praeis.

**P. Dreviniui.** Ne karinio turinio eilėraščių nededame, nors Tamsta esi ir neblogų parašęs. Atiduosim moksleivių laikraščiams.

**Alaušui.** Rašei monologą apie jauno kareivio meną, o išėjo berno nuotyčiai. Tat, kaip nekariško, ir neįdėjom.

## GALVOSŪKIAI

### GALVOSŪKIO NR. 12 SPRENDIMAS

Tas laisvės nevertas, kas negina jos.

Išsprendė ir gauna po 1 tašką: 1) vrš. F. Alekna (3. PP), 2) T. Kairiūkštis (K.), 3) J. Zavadskas (K.), 4) J. Juodžbalis (Grl.), 5) psk. Kelmelis (2. AP), 6) gr. J. Stasiulaitis (2. AP), 7) St. Skerys (V.), 8) psk. Prielaidas (2. AP), 9) psk. Kriščiūnas (2. AP), 10) ats. psk. J. Zapkus (Pl.), 11) psk. M. Antaniškis (4. PP), 12) A. Gruce (Tr.), 13) A. Labzintis (Rnv.), 14) K. Narvidas (Pn.), 15) J. Lisauskas (Sgn.), 16) ats. j. psk. Pr. Masilionis (Krk.), 17) A. Simonavičius (Vv.), 18) eil. T. Bendinskas (1. InžBn.), 19) H. Kontrimavičius (1. PP), 20) Z. Gobis (Pn.), 21) j. psk. Adukevičius (4. PP), 22) J. Laužonis (K.), 23) F. Gužas (K.), 24) V. Einoris (B.), 25) A. Žilinskas (B.).

### GALVOSŪKIS NR. 15 (Vert. 1 tšk.).

(A - B) + [C + (D - E)] + F + [G + H + (I - a) + J] + [K + L - (M + S)] + (N + O - P) = X.

A — senovės lietuvių dievas. B — daiktas. C — išmalda. D — vaistas. E — poezijos rūšis. F — jungtukas. G — kortų terminas. H — prielinksnis. I — upė Lietuvoje. J — dalyvis veiksmazodžio imti (daugisk.). K — tegul. L — atsilankėlis. M — prieveiksmis. N — pasiseikimas. O — didelis turgus. P — architektūros terminas (daugisk. galininke). X — žinomas posakis.

R. M.

## ŠACHMATAI

### Anderseno „nemirtingosios partijos“ pėdomis (Žiūr. Kario 15 Nr.)

Sakanti partija buvo suluošta Fleisigo ir Eletcherio Vienoje 1895 m. gegužės mėn.

#### PARTIJA Nr. 2. — Neteisinga pradžia

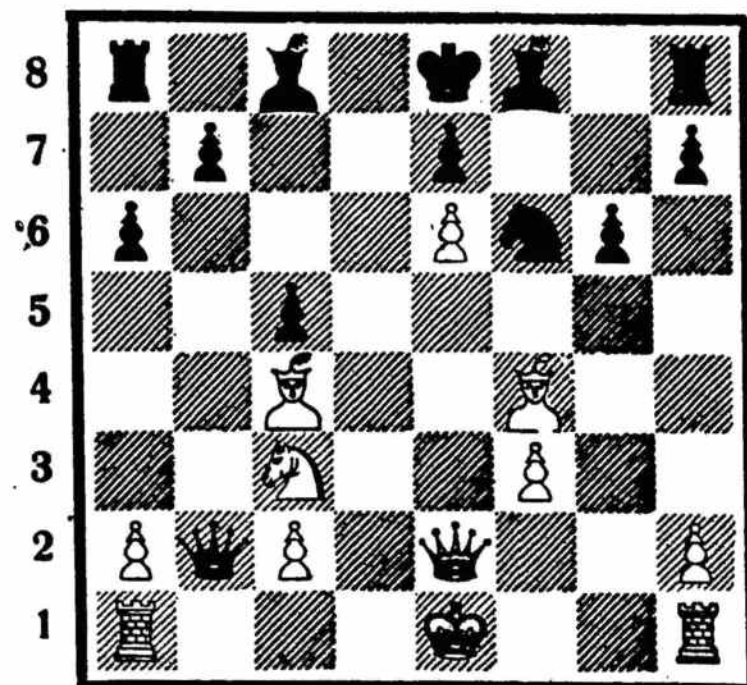
Balti: Fleisig — Juodi: Slechter

1. b2—b4 e7—e6 2. Rc1—b2 Žg8—f6 3. a2—a3 c7—c5 4. b4—b5 d7—d5 5. d2—d4 Vd8—a5+ 6. Žb1—c3 Zf6—e4 7. Vd1—d3 c5:d4 8. Vd3:d4 Rf8—c5 9. Vd4:g7. (Vėl prasideda nelemta pėstininko ir bokšto medžioklė). 9... Rc5:f2 10. Ke1—d1 d5—d4!! Čia Slechteriui pavyko žengti Anderseno pėdomis! 11. Vg7:h8+ Ke8—e7 12. Vh8:c8 d4:c3 13. Rb2—c1. (Rodos, baltieji surado tinkamą apsaugą, tačiau jie apsiriko, nes jų jau laukė perkūnas iš giedro dangaus). 13... Žb8—d7!! 14. Vc8:a8. (Geriau, nors taip pat neišgelbėtų 14. V:b7). 14... Va5:b5 15. Rc1—f4 Vb5—d5+ 16. Kd1—c1 Rf2—e3+ 17. Rf4:e3 Ze4—f2! Ir balti pasidavė, nes sektų po 18. Re3:f2 18... Vd5—d2+ 19. Kc1—b1 Vd2—d1+ 20. Kb1—a2 Vd1:c2X.

#### PARTIJA Nr. 3

1912 m. kovo mėn. Petrapilio žiemos turnyre dabartinis pasaulinis meistras A. Aliochinas gražiai sudorojo G. Levenfišą. Buvo lošta valdovės pėstininkų debiutas.

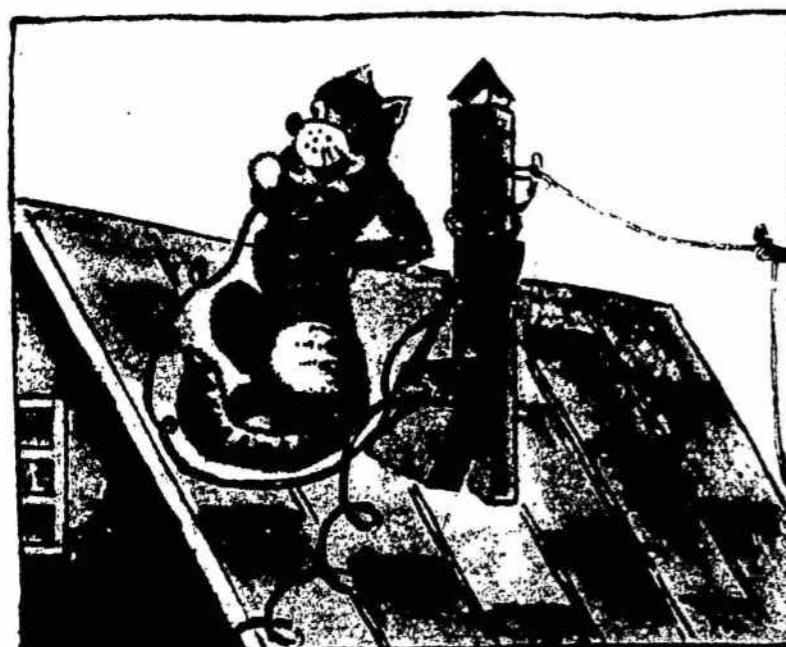
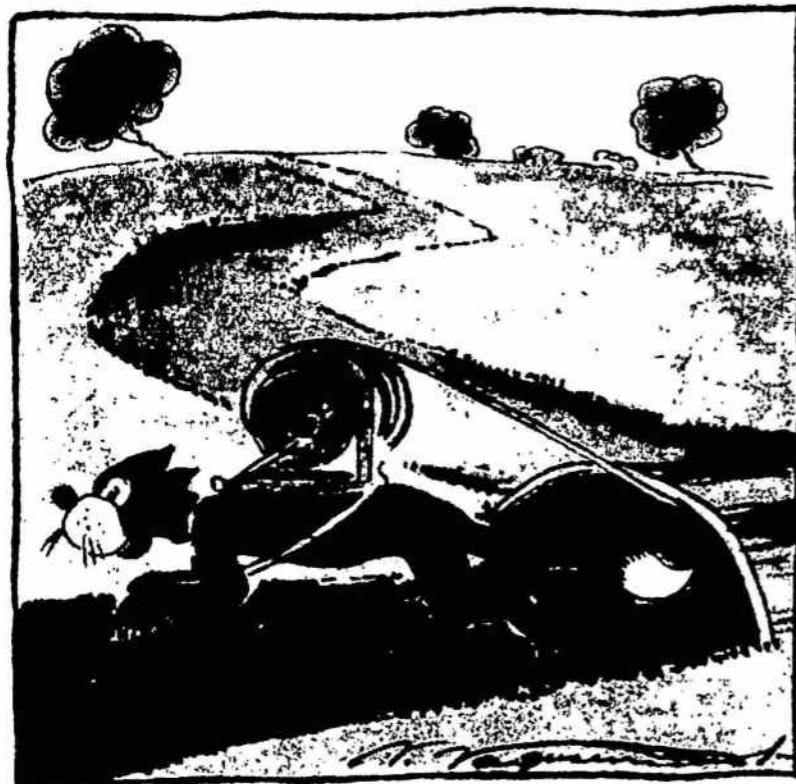
1. d2—d4 c7—c5 2. d4—d5 Žg8—f6 3. Žb1—c3 d7—d6 4. e2—e4 g7—g6 5. f2—f4 Žb8—d7 6. Žg1—f3 a7—a6 7. e4—e5 d6:e5 8. f4:e5 Žf6—g4 9. e5—e6! Zd7—e5 10. Rc1—f4 Ze5—f3+ 11. g2:f3! Žg4—f6 12. Rf1—c4 f7:e6 13. d5:e6 Vd8—b6. (Jei 13... V:d1+ 14. B:d1 Rg7, tai sektų 15. Rc7! 0—0 16. Rb6 baltieji laimėtų pėstininką, tuo pačiu nepertraukdami savo atakos veiksmų. Teksto ėjimas, atakuojas du pėstininkus, pagimdė baltiesiems efektišką kombinaciją). 14. Vd1—e2! Vb6:b2 15. Zc3:b5!! (Puikus žirgo suo-



a b c d e f g h

lis! Jo imti negalima, nes po 15... a:b sektų 16. R:b5+ Kd8 17. Bd1+ Rd7 18. Re5! Vb4+ 19. c3 ir pan. lemtų partijos greitą užbaigą). Juodieji priversti imti bokšto auką 15... Vb2:a1+ 16. Ke1—f2 Va1:h1 17. Žb5—c7+ Ke8—d8 18. Ve2—d2+ Rc8—d7 19. e6:d7. Juodieji pasidavė, nes jiems graso 20. Ze6X. Jei 19... Ž:d7 tai 20. Re6 ir matas keliais ėjimais. Po 19... e5 sektų 20. Ze6+Ke7 21. d7—d8V Ba8:d8 22. Vd2:d8+ Ke7—f7 23. Ze6:f8+ Kf7—g7 24. Vd8—e7X.

# Pulko batinas



## NEKOKIA SVEIKATA

Jurgis Barškala iki šių Velykų buvo sveikas, stiprus. Jam niekuomet netekdavo skūstis nei galva, nei dantimis, nei šonu, nei kitkuo. Būdavo, kai susitikęs paklausė: „Kaip sveikata?“ Barškala ir nušvinta. Parodo savo nukarusį pabarzdį ir pasako patenkintai: „Tai ot, laikaisi, kaip matai“.

Bet po atostogų jam kitaip. Aną dieną į mano paklausimą, „Kaip sveikata?“ — jis atsakė susiraukęs: „Blogai“ ir ėmė pasakoti, kodėl jis per atostogas nukrito

Buvęs kaimyno vardinėse. Na, ką gi, pažįstamas, vadinasi, reikia nueiti. Pasveikinę, išbučiavę ir palinkėję visuomet džiaugtis sveikata. Jarašius už tai juos pavaišinęs. Pradžioje draugas nežinojęs kas daryti: gerti baltakę ar negerti. Jau buvo beatsisakęs, nes iki to laiko jos ir į burną neimdavęs, bet kai Jarašius pagyrė, tai jis ir nusiginklavęs. Bematant taip ir ištraukė šešetą nemažų stiklelių. Pradžioje buvo nebaisu. Tik galva suka-

si. Bet vėliau... Vyreli, tu mano! Kai suėmė drybai! Nors plyšk berėkdamas.

Paskui Maršalkos ir Jarašiaus parvestas namo, apsikabinęs savo žmonelę ir sakęs:

— Dūšele, atsisveikink mane, nes jau kraustausi į dangų arba į pragarą.

Pati nubėgo pas savo kaimynes. Tos atėjusios apčiupinėjo ir ėmė tartis, kas būtų geriau: ar duoti išgerti trūkžolių ir babbavų lapų skystimo, ar vežti į lignonę.

Tai išgirdęs vyras nusprendęs su moterimis nė neprasidėti. Geriau į lignonę.

— Ką skauda? — klausia.

— Diegia vidurius — vos beįstaria draugas.

— Gerai — atsakė seselė ir nuėjo.

— Taip, mano sau žmogus, — tau gal ir labai gerai, nes tikiesi gauti pinigų, bet man ir kišenių ištuštins ir sveikata kažin ar besugrįš.

Kitą kartą atėjusi ta pati moteris liepė man po pažastimi pasikišti kažkokią stiklinę dūdelę. Aš ir pasikišau. Paskui po keliolikos minučių vėl liepė atiduoti. Atidaviau. Ji gi kad suriks:

— Kodėl tamsta laikei ne tuo galu?!

Tada aš jai ir sakau:

— Kaip jūs man davėte, taip aš ir paikišau. Argi aš žinau, katras čia galas geras, o katras negeras...

Kai gerai pašildęs ištraukiau, karštis rodė, kad su mano dygliais juokų nėra. Kai atėjo gydytojas, iš karto ir pasakiau:

— Ponuli, turiu pačią ir du vaikus. Gelbėkite, dar noriu pagyventi.

Bet kai gydytojas pasiguldė, kai ėmė mane gnaužyti!.. Vyreli tu mano! Jau manau, kad ir dūšią išvarys. Paskui ir pasakė:

— Uždegimas žarnos. Reikia išpiauti.

Aš net pabalau.

— O kiek reikės užmokėti?

— Na, apie šimtą ar daugiau litų.

— Ponuli, tiek neturiu.

— Tai turėsi palaukti.

— Ar nepasimirsiu?

— Jei negersi degtinės, alaus ir nevalgysi kietų, karčių valgių, šią pirmąją ataką galėsi išlaikyti.

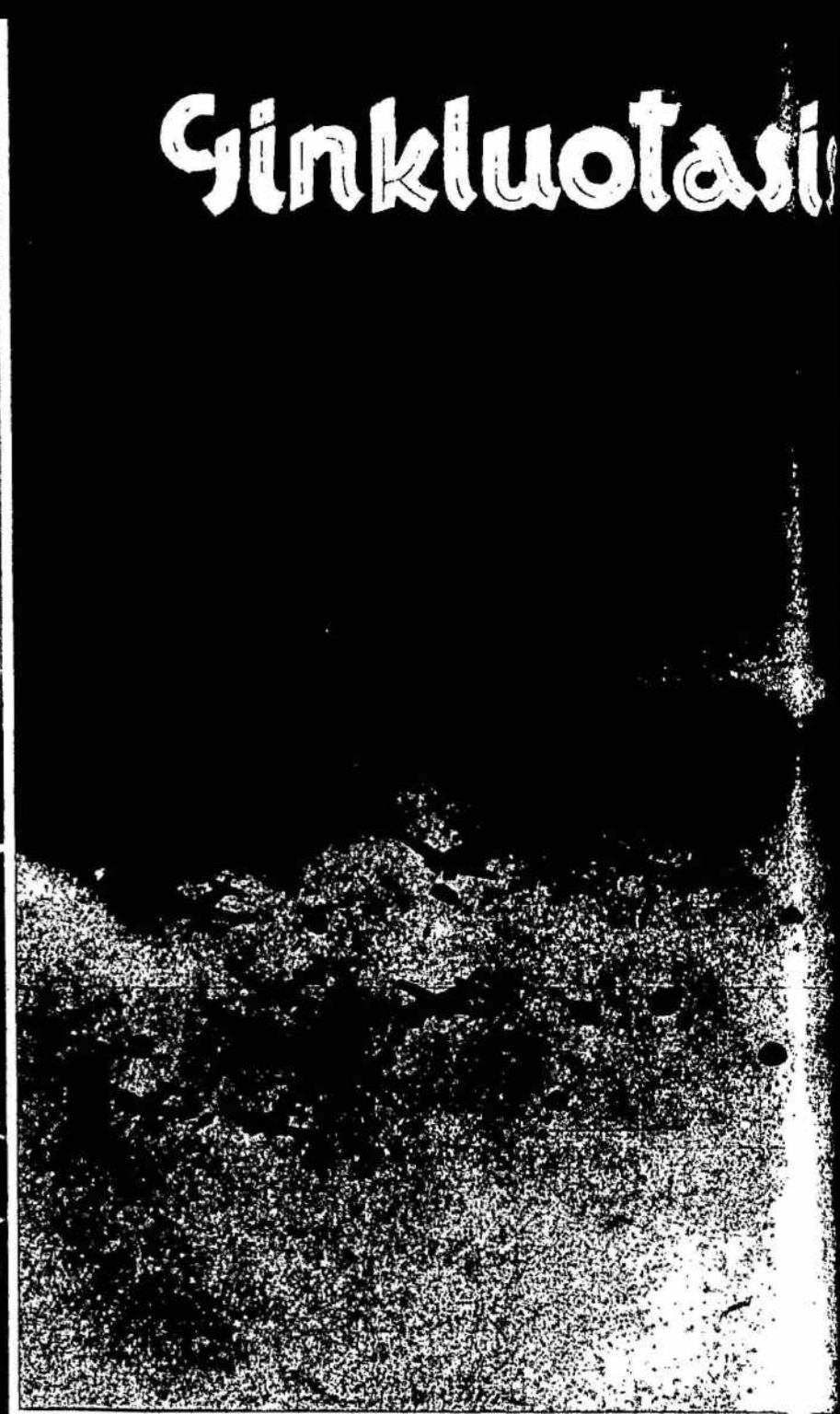
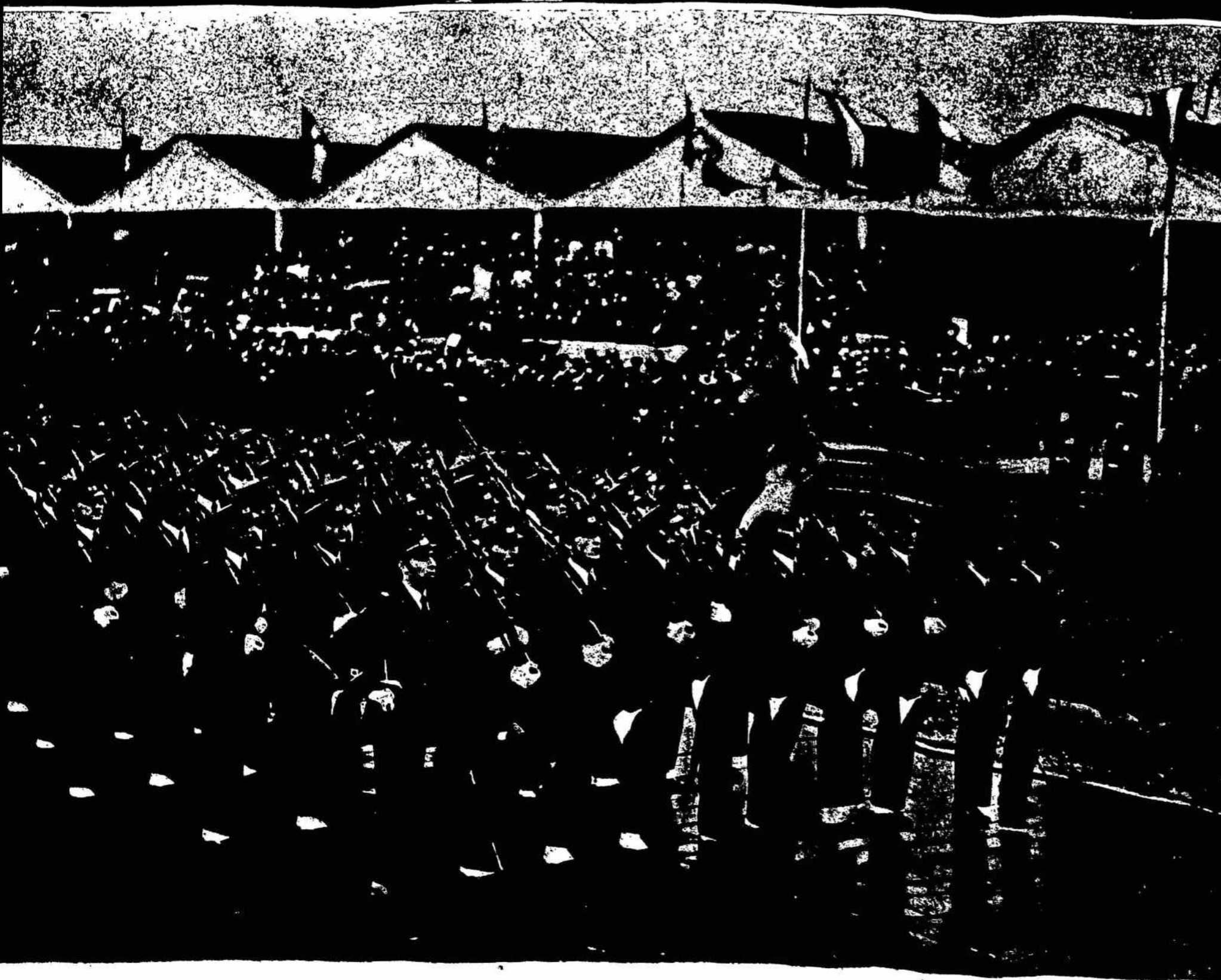
Draugas ir parvažiavęs. Dabar vaikštąs, kaip sumuštas kiaušinis. Neskauda, bet jaučiasi nevisai gerai. Tiesa, baltakės jau nebergia ir nebergersi. Bet sveikata nekokia. Tai tau ir atostogos: sveikas išvažiavo, o grįžo lignonis.

Urbulis



— Voveraitė, žūrėk, kaip tiks tau šalmas

# Ginkluotasi

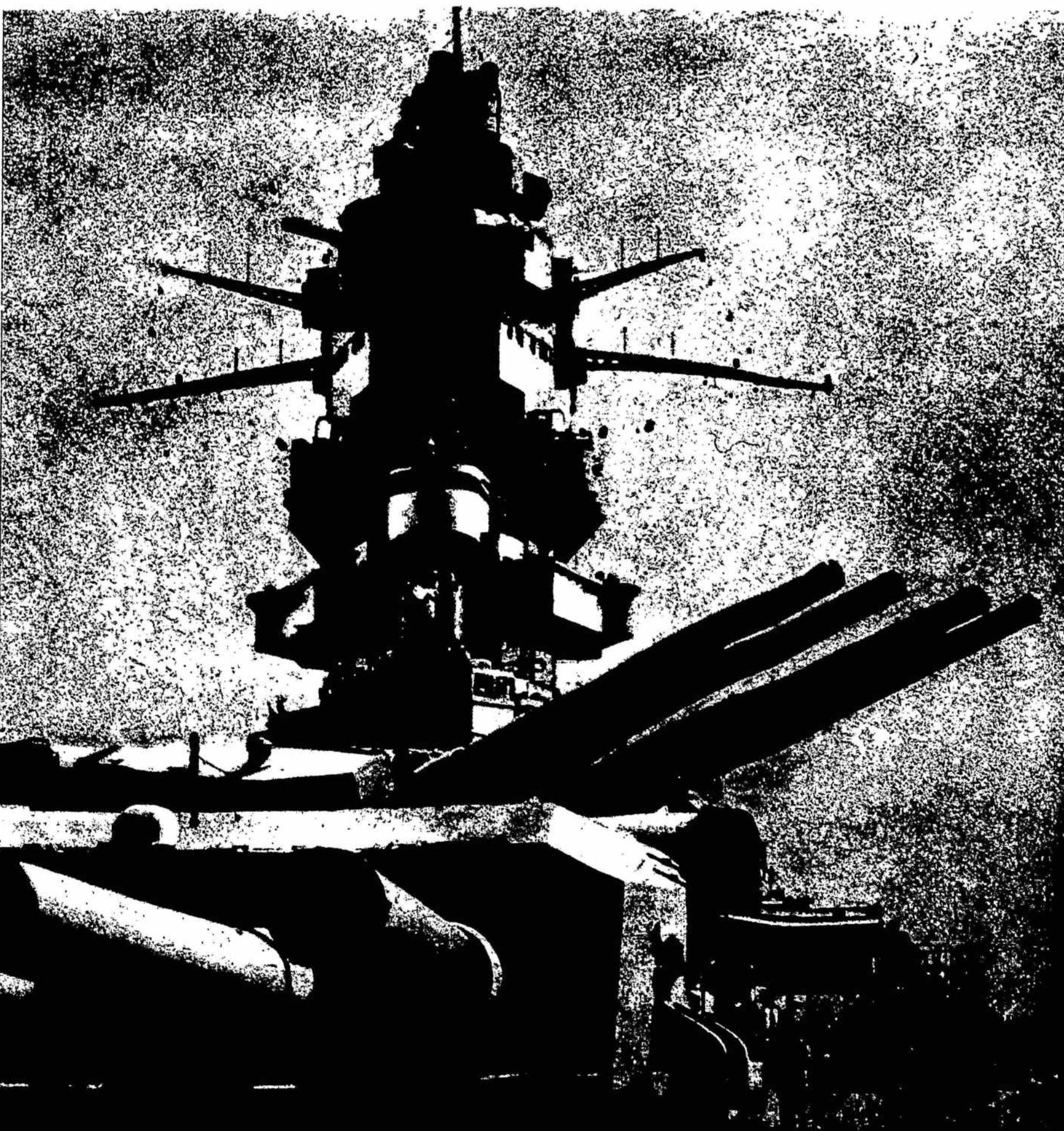


(Kairėje iš viršaus) Vokiečių kreiseris žygyje. Italų karo aviacijos mokyklos kariūnų paradas Romoje. Paraduojantieji praeina „romėnų žingsniu“

pasaulis



Oro patrulis Viduržemio jūros padangėje. — (Viduryje) Oro desanto pratimai italų karo aviacijoje. — Anglų pakrančių apsaugos art. pabūklas. — (Apačioje) Sunkieji jūrų art. pabūklai prancūzų karo laive.



Nr. 16 (1096). 1940. IV. 18

**Lietuvos kariuomenės  
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „K A R Y S“  
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia

**Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.**

Redaktorius

**kpt. Simas Urbonas**

Honorarų gauti ir kltais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais išimtis — atvykusiems iš provincijos

**Prenumerata:** puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje — Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1 pusl. — Ryšininkas prie šviesos signalinio aparato, Vyt. Maželio nuotrauka

**Kaina 30 ct.**



**Jauniausioji karta sutinka pavasarį**  
*Vyt. Maželio nuotr.*

**Radio mėgėjas savo bute**  
*Iz. Girčio nuotrauka*

**Pavasarijantieji laukai**  
*Alg. Šaulio nuotr.*

